



RM 18° 373

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
								

1672
AZ MIKE-
RESZTYE-

NI HITŰNKNEK

HAROM FŰ ARTI-

culussárol. I. Az igaz i-

stenről. II. Az választás-

ról. III. Es az Vrvaeso-

rájárol való könyvecske.

Szereztetet és irattatot,

szép rendel Nyilván való

kérdésekkel feleletek-

kei, és io értelem-

mel. 775

Szykssay HELOPOE-

VS BALINT De-

breczeni Predicator

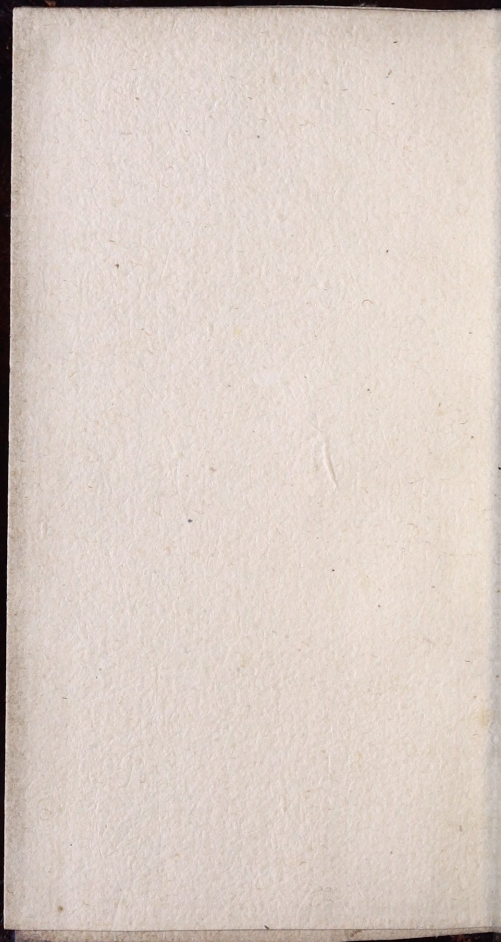
által.

FEIER-VARAT

Nyomtattatot Ligni: Es-

fmuur Jacab által, 1632.

Esrend. 720



1720
AZMIKE-

RESZTYE-

NI HITŰNKNEK

HAROM FŰ ARTI-

culussárol. I. Az igaz í-

stenről. II. Az választás-

ról. III. Es az Vrvessé-

rájárol való könyvecske.

Szereztetet és irattatot,

szép rendel Nyilván való

kérdésekkel feleletek-

kei, és io értelem-

mel. 775

Széksey HELOPOE-

VS BALINT De-

breczeni Predicator

által.

FEIER-VARAT

Nyomtattatot Ligni: Es-

fmurt Iacob által, 1632.

Estend. 720

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA





AZ EGY IGAZ
ISTENRŐL
az ATYAROL.

FIVRŐL és Sz
lekről való iga

az izent Irásn
szerű

IRATT.

Hellopæus Ba
I.



ISzem,
STEN c
nem töb

laki azért töb Istent
mint az Pogányo

gy igaz Istenről

eretnekek, kik tagad-
Fiut olyan teremőnek
okké való Istennek lenni,
mint az Atya, nyilván két Isten
hirdetnek, átkozot légye, mi
tekezendő irások megbi-
k.

6. v. 4. Halá meg Iz-
az mi Istenünk csak

Erts meg ma, és
az Iebova az I-
ségben, és ide ala
nincsen töb.

. Ti vad:ok enne-
n ezt mondgya az Ie-
g tudgyátok és el hid-
rtsetek, hogy én va-
n nincs formálatot
ma sem léssen.

E sa.

Esa. 44. v. 6. *En vagyok az első
és az utolsó, és én kívülöttem több Isten
nincsen.*

Marc. 12. v. 32. *Igazán mester
dád Mester, mert egy az Isten, és nin-
csen más nála.*

I I.

EZT az egy Istent hiszem és
vallom lenni oly Léleknek
és lelki állatnak, ki légyen értő,
mindenható, mérhetetlen, fel-
szeges végzetetlen, örökké való,
szabados, bölcs, jó, szent, irgal-
mas, élő, vagy rothadatlan, és
balhatatlan, bődögh és magá-
nak elég mindenre: külömbö-
ző minden teremtet állatoktól,
minden látható és láthatatlan
állatoknak, földnek, menynek,
tengernek, és valamik abban
A 2 vadnak

Az egyigaz Istenről

vadnak, Teremtőie és megh-
tartóia, az emberi nemzetnek,
megváltóia, és az Anya szent-
egyháznak gyűjtőie, meg szent-
telőie, óltalmazóia, vigasztalóia,
Vr. Atya, Pálztor, és örök é-
letnek adója: ki mindeneknek
felőtte dicsirendő, és mind az
Angyaloktul, és mind az embe-
rektől örökké imádandó.

Valaki azért oly Istent hiltzē,
vall és imád, kibn mind ezek
nincsenek, az az: ki nem legyē
örökké való, véghetetlen böl-
cseségű, hatalmu és jószágú, és
ki az földet, menyet nem terem-
tette, átkozot legyen az, mint
az irások meg mutatják.

*Ioan. 4. v. 17. 18. Exod. 34. v. 6.
7. Psal. 96. v. 5. 131. v. 6. 135.*

Esa.

Esa. 6. v. 3. 40. 45. 46. 49. 51. Ier. 23.

2. Par. 6. I. Tim. 1.

Ier. 10. v. 11, Az Istenek az kik
az Földet, Mennyet nem teremtették
Istenek az földről és az ég alól.

Psal. 46. A pogányoknak mindé
Istenek ördögök, az Iehova pedig az
egeket csinálta.

De erre nem szükség sok bi-
zonlágokat keresnünk, mert e-
zeket jób részére a természet-is
meg mutatya, mint sz Pál tanit.

Rom. 1. v. 20 mondván: Az
mi az Isten felől meg tudattatik, Isten
még az pogányoknak-is meg jelentet-
te, mert az mik ő benne láthatatlan-
nok vóltanak, mikor az teremtet ál-
latokból meg értetnek, ez világh te-
remteséből ki tetzenek, tudni-illik,
mind az ő örökké való hatalmassága
mind Istensége.

A 3

III.

EZT az egy Mindenható és hatalmas teremtő Istent, hiszem és vallom lenni az Atyának, az Fiúnak, és az szent Léleknek, és ezt az hármat egynek hiszem lenni természetekben, Istensegekben, és mind azokban kiket elő számlálánk a második Articulusban.

Valaki azért az egy mindenható és teremtő ISTENT vagy csak az Atyának, az Fiu nélkül és szent Lélek nélkül mondgya lenni, vagy ezt az hármat tagadgya egynek, és egy Istennek lenni, vagy azt mondgya: hogy az Izraelnek Istene nem volt légye az Fiu és szent Lélek, átkozot légyen, mint ez követezendő bizonyságokból megteccik. *Gen*

Gen. 1. v. 26. Az egy Isten sokaságnak számában szól magáról, mondván: *Teremésünk embert az mi képünkre és hasonlatosságunkra.*

Igy Gen. 3. v. 22. *Imé Adam olyan mint egyik mi közöttünk.*

Gen. 11. v. 7. Szálljunk alá úgy mond az Isten és az ő nyelveket elegítsük meg.

Esa. 6. v. 8. *Kit küldgyünk el, és ki mégyen el minékünk? Eñél az után nyilvánban hol kettőt, hol hármat nevez az irás.*

Genes. 48. v. 15. 16. Mond az Iakob. *Az Isten kinek előtte jártanak az én szüldöm, Abraham, Isáák, az ISTEN az ki fel tartot engemet kicsinségemtől fogva mind ez ideiglen, az Angyal az ki megis szabadított*

Az egy igaz Istenről

engemet minden gonoztul, áldgya
meg ez gyermekéket. Itt az Istent
és az Angyalt meg nevezi, és e-
gyenlőképpen imádgya, és egy
áldást kér tőle, és minden aya-
valyából való meg szabaditójá-
nak vallya, Kit Salámon *Sap. 10.*
Az Bölcselégnek tulaydonyit.

*Pfal. 110. v. 1. Monda az Iehova az én Vramnak: úgy az én iobom-
ra. Mely mondással Christul-is
bizonyit, Matt. 22. v. 44.*

*Esa. 48. v. 16. Szólá Christus
Mostan az Vr Iehova küldöt engemet
és az ő lelke.*

De az Vy Testamentombéli
írálok ezeknél fenyesbek.

*Matt. 3. v. 16. 17. Marc. 1. v. 19.
10. 11. Luc. 3. vers. 22. Látható és
halhatóképpen mind az három
meg*

megh jelenék: Mert az Atya
menyből szólván alá, bizonsá-
got tészen az Fiuról, az Fiú az
Iordán vizében keresztelkedik
Ianoftul, az szent Lélek galamb
képében szál az Christusra.

Az mi Kereszttségünknek for-
máiban- is, mind az háromnak
jelen kel lenni, mint Christus
parancsolá, Matt. 28. vers. 19.
*Mennyetek el, tanítsátok minden
népeket, meg keresztelkedvén őket A-
tyának, Fiunak és szent Léleknek ne-
vében.*

Ioan. 14. v. 16. *En kérem az
Atyát, és más vigasztalót adtintéktek.*

Ioan. 14. v. 23. *Az ki enge-
met szeret, hozzáta mégyünk, és vele
maradunk.*

2. Cor. 13. v. 13. *Az mi Vruuk*

Az egyigaz Istenről

IESVS Christusnak kedve es az Istennek szereteti, és az Szent Léleknek részeltetése legyen ti veletek.

1. Ioan. 5. v. 7. Hárman vannak az kik bizonytságot tesznek az mennyből, az Atya, az Ige, es az Szent Lélek, és ez három egy.

IV.

Hiszem azért es valló Istennek, és mindenható teremtetőnek lenni az örökké való Atyát.

1. Cor. 8. v. 5. Noha vadnak kik Isteneknek mondatnak, de nekünk egy Istenünk vagyó, ki az Atya.

Galat. 1. v. 1. Pál Apostol nem embertül sem emberek által, hanem a Christus Iesus által, és az Atya Isten által.

V.

A *Zonképpen hiszem és vallom,*

lom, hogy az Iesus Christus, az Istennek fia légyen, nagy, mindeneknek felötte való örök, mindenható és igaz Isten, vég-hetetlen bölcseségű, változhatatlan és halhatatlá, az Atyával egyenlő, mindé állatoknak, földnek, menynek, tengernek, és mind ezekben való állatoknak, látzatoknak és láthatatlanoknak hatalmas teremője és megtartója, ki egyenlőképpen az Atyával tisztelendő, és örökké áldandó, és mind az Angyaloktól s mind az emberektől imálandó.

Hogy Nagy és igaz Isten légyen.

Ioan. I. v. I. *Az ige Isten vala.*

Act. 20. v. 28. *Legeltessétek az Isten Ecclesiáját, kit az ő sarát vére-*

Az egy igaz Istenről

vel váltott meg. Ioh. 20. v. 28. Ta-
más mond: *En Vram és én Istenem.*

Rom. 9. v. 5. *Mely Atyák köz-
zül való az Christus. is test szerint, ki
mindeneknek felette mind örökké ál-
dandó Isten.*

Phil. 2. v. 6. *Ki mikor Istennek
formájában volna. nem vele ragado-
mánynak lenni, hogy egyenlő volna
Istenhez.*

Ad Tit. 2. v. 12. 13. *Isteni jele-
lomben ellünk ez világon: várva
az nagy Istennek, az mi idvözítő le-
sus Christusunknak dicsőséges eljöv-
telit.*

1. Tim. 3. v. 16. *Kétség nélkül
az Kereztységnek nagy titka ez,
hogy Isten jelent meg az testben.*

Col. 2. v. 9. *En benne lakozik az
Istenségnek, minden teljessége való
szerint.*

1. Ioh. d

1. Koz. Ioh. 5. v. 20. *Ez az igaz Isten es örök élet.*

Iudas Apost. v. 4. *Alattomban bé csuztanak néminémű emberek kik régen erre ez kárhozátra rendeliettenek, ki amaz egyedül való gazdát az Istent, az az: az mi Vrunk Iesus Ckristust tagadgyák. Ihol egyedül valónak, gazdanak, Istennek mondgya, az kit az eretnekek meg tagadnak. Soha penig az Atyát egy eretnek sem tagadta meg. De az ó Testaméomban is nyilván bizonyítatik a Christusnak Isten sége mert Iok helyen az Angyal, ki Ioha az Atya nem lehet, lehovának neveztetik, Ioha penigh egyebeknek nem adatik tulajdonképpé ez az nev, hanem csak az mindenható Istennek.*

Gen.

Az egy igaz Istenről

Gen. 32. v. 24. Iakob győzedik az Angyallal, mely Angyalt *Oseas* 12. v. 6. Iehovának és Ieregeknek Istenének nevez.

Ísmeg *Exod.* 3. v. 2. Angyalt mond *Moyfes*, hogy neki megh jelent az csipke bokorban, ki magát Ieregeknek és Iehovának nevezi, mert azt mondgya: Ezt mondgyad az Izrael fiainak: az Ieregek küldé engemet ti hozzátok, ísmeg: ezt mondgyad: Az Iehova az ti Angyáitoknak, *Abrahamnak*, *Isááknak* *Iakobnak* Istene. Sőt az Angyalt ő maga az *Christus Iesus* Istennek nevezi.

Marc. 12. v. 26. Nem olvastatoké az *Moyfes* könyvében, miképpen szólt légyen Isten ő neki az csipke bokorból.

Má-

Másodszor: Mert *Elohim*nak senkit egyedül való személyt az irás tohol többet az egy Istené né nevez, de az Iesus Christust gyakorta *Elohim*nak mondgya, mint *Gen. 32. v. 30.* az tufakodó Angyalt.

Pfal. 45. v. 8. Az te Királyi Béked Elohim örökké való. Ismegh, Meg kent teged ő Elohim à te Elohimod.

Harmadszor: Mert nyilván Istennek és velünk való Istennek mondgya *Esaias cap. 7. v. 14.* es *9. v. 6.* Iőt erős Istennek ugyan ottan.

Hogy véghetetlen bölcseségű legyen.

Istennek bölcselégének neveztetik *1. Cor. 1. v. 24. Col. 2. v. 3. Ioh.*

Az egy igaz Istenről!

Ioh. 16. 30. Mostan ismeritek
meg hogy tudcz mindeneket.

Iohan. 21. v. 17. Peter mond:
Te tudtz mindeneket.

Iohan: 2. vers: 24 Az Iesus
nē biza magát az Sidókra, mert
ismérvala mindeneket, és nem
vala szűkség, hogy valaki ő neki
bizonságot tenne az emberről.

Apoc. 2. v. 23. Hogy minden
Ecclesiák meg értsétek, hogy én va-
gyok ki az szívet és veséket vizsgálom.
Hogy örökké való legyen.

1. Perr. 3. v. 20. Azt mondgva
Peter Apostal, hogy meg Noe
ideiében is el ment Christus és
prædicállot az engedetlenek-
nek: Mat. 11. v. 27. Senki nē is-
mérí az atyát, hanem csak az Fiu, és
az kinek az Fiu meg akarja jelenteni.
Nyil.

Nyilván vagyon pedig hogy világ kezdetitől fogva mind ismérték az Atyát az hívek, az választottak, tehát az Christus tanította akkor-is őket,

Iohan. 8. v. 58. Bizony, bizony mondom titeknek, minek előtt Abrahám volna, én vagyok: Ezekből meg tetzik, hogy volt az Szűztől való születésének előtt is.

De nyilvánban örökké való volta ez következendő bizonyságokból meg tetzik.

Proverb: 8. v. 22: Mond magáról az bölcsesség (kit sz: Pál Christushnak mond lenni. Az Iehova birt engemet az ő utának kezdetiben az ő cselekedeti előtt attul fogva, öröktől fogva fejedelemségem volt, kezdetitől fogva az föld előtt,
mikor

Az egy igaz Istenről

mikor az egeket készíti vala ot valék.

Esa. 41. v. 4. *Az IEHOVA Isten ezt mondgya: En vagyok az első és az utolsó. Ezt magáról mondgya Christus Apoc. 1. v. 18. mondván: En vagyok az első és utolsó, és ki meg holtá vala, és im élek. Nyilván tehát, első, örökké való, mert ha valami előtte vólt volna csak egy-is, tehát másodiknak vagy harmadiknak kellene magát mondani,*

Iohan. 1. v. 1. *Kezdetben vala az ige. Ez világ penigh Moyses mondása szerint kezdetben teremteték, tehát ha akkor is vólt az ige, nyilván örökké való, mert az előt semmit Isten nē teremtet volna, Moyses nem mondhatná, hogy legh először terem-*

rette

tette lsten az mennyet és az földet

Ioan. 17. v. 5. *Atyám dicsősics meg az te fiadat azzal az dicsőségel, az ki vólt énnékem te nálad minék előtte ez világ lenne.*

Col. 1. v. 18. Sz. Pál minden teremtet állatoknak első szűlő-tének nevezi, nyilván tehát idősebb mind földnél, mennynél Vgyan ot azt mondgya: *Es ő penig, az az: (Christus) mindenek nek előtte vagyon.*

Hebr. 1. v. 10. A Fiuról mondgya: *Te Vram kezdetben teremted a földet, tehát vólt az előtis mert soha teremto nē lehetet vólna.*

Hogy mindenható legyen.

Heb. 1. v. 3. *Mindeneket tart az ő hatalmaságának igéiével.*

Ioh.

Az egy igaz Istenről

Iohan. 5. v. 19. Valamit az Atya cselekedik, ezeket az fia is egyenlőképpen cselekedti.

Matt: 28. v: 18: Adatot ennélké minden hataló földön és mennyen.

Hogy változhatatlan és hatalatlan legyen.

1. Mert mindeneknek felőte való nagy, és igaz mindenható Isten, chez penigh változás nem fér, mint irván vagon.

Iacob. 1. v. 17. Minden jó ajándék onnan fellyül vagon az világosságnak attyátul, kinei nincsen el változás avagy vissza térésnek árnyékozása.

Es Malach. 3. v. 6. En vagyok az Vr és én el nem változom.

2. Matt. 24. v. 35. Az föld az menny

5. 11

mondgva: Te Vram kezadted.
földet fundáltad, és az egek az te ke-
zeidnek alkotmányi, ők el vesznek te
penig meg maradtz, és mint az ru-
házat megkopnak, és mint a köntöst
megránczolod őket, és el változnak,
te penig ugyan azon vagy, és az te esz-
tendeid el nem fogynak, ha ama-
zok el változnak ó penigh vál-
tozha-

magá-
ugy adot az fiúnak is életet len-
nie ő magában: Tehát ha olyan
magában való élete vagyon,
mint az Atyának, halhatatlan
élő Istennek kel lenni. Hogy
penig meghólt, az testben hólt
meg. De még abban is szabad
hatalma vólt, ha meg hagyta
testben óletni magát, avagy né
mint

16
én társam ellen, aza
geknek Istene, verd meg az pass-
ert és d. o. s. o. l. n. a. k. a. z. I. u. b. o. k.

Ioan. 5. v. 18. Igyekeznek vala
sokok, hogy meg ölnék a Christust
nem csak meg feytené e volna az
bator, de az Istent-is fiaiát atyá-
mondta volna, egyenlőve teven
gát Istenhez.

Phil:

III. 9. Az én aty
mind ez kedig munkalkodot, és é
munkálkodom.

Iohan. 5. v. 19. Valamit az
atvám cseleke azokat egyenlo
pen az Fiu is cselekedí.

Col. 1. v. 16. 17. Eo általa
remtettek mindenek, kik az menybe
vadnak, és kik az földön, láthatók

lát

állanak. akár Királyi sékék te-
k, akár hatalmak, akár urasá-
, akár Fejedelemségek, mindenek
általá, és ő reá nézven teremtet-
tek, és mindenek ő általa állanak
meg.

1. Cor. 8. v. 6. Nékünk egy V-
ánk vagyon az Iesus Christus, ki ál-
al mindenek vadnak.

Hebr. 1. v. 10. Hozza sz.
Pál elő a David mondásat Psal.
102. v. 10. Es azt mondgya hog'
Christusrol szólta ezt az Pro-
pheta: Te kezdedben Vram az föl-
et fundáltad, és az te kezded alkot-
ványi az egek. Effele mondáso-
at penig c. m. éában vonszák
z eretnek. a. második terem-
ésre, vagy uyonnaan való szüle-
ése: Mert a Földet mennyet

B

és az

Az egy igaz Istenről

és ez egész világot, kiből
lesleg vannak az gonoszok
az Iesus Christust nem volt
és az mennyei Angyalokat
nek is teremtoie az Christus
soha ő uyonan nem szülte, hanem
csak az választott fiakat, régen
megátkozta azt az Istennek lel-
ke Ier. 10. v. 11. mondván: *Az*
Istenek kik az földet mennyet nem te-
remtettek, el vesszenek ez földről és
az égből.

Valaki azért tagadgya, az
Christusnak igaz ISTENTÉGÉST
hogy nem örökké való, igaz,
nagy, bölcs, mindenható és te-
remtó Istennek mondgya, hanem
vagy hogy az Atya Isten sége la-
kik az ember Christusban, vagy
hogy Isteni méltósággal fel é-
keztet, átkozot légye az. *Hogy*

Hogy egyenlőképpen tisztelendő
és imádandó légye az Atyával.

Ioan. 5. v. 23. Hogy mind
nyáian tisztelleyék az Fiut, az
miképpen tisztelik az Atyát, va-
laki nem tiszteli az fiut, nem tiszteli az
az Atyát is.

Ioan. 11. v. 4. Ez Lázár beteg-
sége nem halálos, de bocsátta-
tot az Isten dicsőlégeért, hogy
ez által dicsőítessék az Istenek
Fia.

Ioan. 14. vers. 1. Hízteké Isten-
ben? én bennem is hisztek.

Heb. 1. vers. 6. Imádják őtet
mind az Angyalok.

1. Cor. 1. v. 2. Kegyelem és bé-
keffég legyen az Istennek Ecclesiáin-
nak, ki vagyon Corinthusban, akik
megszenteltetvén az Christus Iesus-

Az egy igaz Istenrűt.

ban, az hivatalos Szenteknek, mindé-
nekkel valakik segítségül híják az mi
Vrunk Iesus Christusnak nevéé minden
den helyen.

V I.

Hiszem hogy az Sz. Lélek,
véghetetlő természetű böl-
ceségű, és mindenható, jó, Sz-
szabados, teremő és örökké va-
fő Isten legyen, és magában való
személy, és nem csak valami e-
reie legyen az Istennek.

Valaki azért az Szent Lel-
ket tagadja örökké való és min-
denható Istennek lenni, hanem
vagy lenni Istennek csak oly ere-
jének, és ajándékának kívül
megszentel bennünket, de így
hogy ne legyen élő személy, vag-
penig bennünk teremtet uylag-
nak

nak mondgya, átkozot légyen
az;

HOGY ISTEN LEGTEN.

Act. 5. v. 4. Peter mond Ana-
niáknak, miért hazudál az Szent Lé-
leknek, minem embernek hazudtál,
hanem Istennek.

Math. 28. v. 19. Szintén ugy
parancsolya Christus, hogy meg-
keresztelkedjünk az Szent Lé-
leknek nevében mint az Atyá-
nak és Fiúnak nevében. Nyil-
ván tehát olyan Isten.

1. Cor. 3. v. 16. Nem tudgyá-
toké, hogy Istennek templomi vagyok,
és az Istennek Lelke lakozik ti benne-
tek. Bizony ha az Istennek Lel-
kének bennünk lakása miat va-
gyunk Istennek templomi, Isten
tehát.

Az egy igaz Istenről

Esa. 6. v. 9. Az Iehova küldi el
a Prophetát ilyen követeléssel,
mennyei mondgyad, halván hallgatok
és ne értsetek. Ezt pedig az Apostol
Act. 28. vers. 25. 26. ja Sz. Lélekre
magyarázza; mondván: Igazán
bóllot az sz. Lélek Esaias Prophetá ál-
tal a mi Atyáinknak mondva: Meny-
elehez az néphez, és mondgyad, hal-
ván hallgatok és ne értsetek. Nyilván
tehát Iehova Isten az sz. Lélek.

Hogy véghesterlen természetű legyen.

Ugyá az ő egy Lélek egyszer s mind
mindé választot fiakban és még egyéb
teremtet állatokba-is, jóllehet külön-
böznek az ajándékok 1. Cor. 12. v. 11.
Tehát véghesterlő természetű 1. Cor. 3.

Hogy véghesterlen bölcseségű legyen.

Mert ő szolt az Prophe-
ták által, 1. Petr. 1. v. 11. 1. Cor. 2.
v. 10. az Isten titkait senki nem tud-
gya, hanem csak az Isten Lelke, mert

az Lélek mindeneket meg vizsgál, még
az Istennek mélységét is.

Hogy mindenható legyen.

Mert Istennek ereiének mon-
daiik, tehát, ha az Isten min-
denható, nyilván az ő ereie is.

1. Cor. 12. v. 11. Mind ezeket
cselekedti ugyan azon egy Lélek.

Hogy jó és szent legyen.

Psal. 143. v. 12. A te jó Lelked
vezérellyen engemet. Közönseges
neve pedig ő néki Sz. Lélek az
Hogy szabados legyen. (Írásban.

1. Cor. 12. v. 11. Olyogattya az
lélek kinekinek az ajándekos à mint
Hogy teremő legyen. (akaria

Gen. 1. v. 2. Az Istennek Lelke
lengedez vala az vizeken.

Iob. 26. v. 13. Az Vrnak lelke é-
kesítette meg az eget.

Az egy igaz Istenről

Luc. 1. v. 35. Az Christus te-
stenek az Szűz méhében való
teremtése és alkotása, az Szent
Léleknek tulajdonítatik.

Hogy örökké való légyen.

Heb. 9. v. 14. *A mi Papunk az
örökké való Lélek által áldozta meg
magát.* Továbbá ha Istennek e-
reie az Sz. Lélek, az Isten soha
erőtelen nem volt, tehát mind
örökké való az erős Atya Isten-
nel.

Hogy személy légyen.

Az Izmélt mikor hallod, ne
gorombáikodgyál az Erdélick-
kel kik kaja bajálnak, hogy az i-
rásban nincs az Izmélynek ne-
ve, mert a dolog az mit Izmély-
nek Izoctunk hini, az az : ki va-
lami élő, és magának való állat,
mint

mint Peter, Pál, Gabriel An-
gyal, né valami változandó ál-
lat, mint a feketeség, vagy fejr-
ség, sem oktalan, mint az ókór,
nyilván megh találtatik az irás-
ban, de azért veszekednek a tu-
datlan kösséghez elót az igéról,
hogy az ő álnokságokat eszek-
ben ne vehessék, mint hogy az
S. Leleket Isten ereiének mond-
gyák lenni, azt akarják, hogy ne
értsék meg micsoda erő legyen,
szért né hadgyák a seméle em-
litened. De mit gondoltz te es-
féle Sátáñnak edenyinek barom-
ságokkal, lásd meg ha élőé, ér-
tőé, valóságosé, magának valóé,
az Atyatul és fiutul, megh vá-
lasztatotté a sz. Lélek? Eze ha
az irásban megh találod, hidd el
B s hogy

Az egy igaz Istenről

hogy noha Istennek erie az sz. Lélek, de oly erő ki személy légyen, mint az következő irások meg bizonyították.

I. Mert az sz. Lélek Isten, értő, bölcs és szabados állat, mint imár meg bizonyítottuk, tehát személy.

II. Mert sokféle cselekedetet tulajdonít az irás néki, ki semminémű indulathoz né fér, hanem csak az valóságos személyhez, mint:

Matt. 10. v. 20. Nem ti szóltok, hanem az ti Atyátok Lelke.

Ioan. 15. v. 8. 16. v. 26. Vigasztalónak neveztetik, és ugyan ottan: Megh feddi ez vitát az bűnről, az igazságról és az iteletről.

1. Tim. 4. v. 1. AZ Lélek nyil-

ván mondgya, hogy léfnek kik az utolsó időkben ördögi tudománs halgatnak.

III. Megbizonyítok azt is, hogy teremtő légyen, tehát személy.

IV. Az irás meg választya az ajándékot, és az ajándék osztogató Lelket, 1. Cor. 12. v. 8. 9. 10. 11. 12. Tehát nem lehet az az erő csak, kit Isten ajándékoz az hiveknek.

V. Magának választya és hijs az Lélek az Apostalokat, Act. 13. v. 2. Monda az sz. Lélek: *Valaßfátok el énnékem Barnabást és Saulust, arra az dologra kire én őket bittam.*

VI. A Christus keresztfgékor látható és tapasztalható for-

formában és galamb képében jelent meg, effele elő képen való meg jelenés penig nē illik valami *qualitas* hoz, hanem személyhez.

VII. Együvé számlálhatik az Atyával és Fiúval az mi kereszttségünkbe, de hogy az Atya személy legyen, és az Fiu, az kitellyességgel barom nē akar lenni toha nem tagadhatya, tehát ez is személy, mert ha nem az volna, az mi kereszttségünk ketős volna.

VIII. Az Christus Iesus az az Szent Lelket más vigasztlónak mondgya túlnél, tehát, mint ő maga ez-is olyan élő személy.

V I I.

Hiszenem hogy az Atyaörök ú-
 dőnek előtte szülte az őfiát
 az ő állatyából, és ő sem szület-
 tetet, sem teremtetet, sem szár-
 mazot *mástul* senkitül. Hiszém hog-
 a Fiu születetet az Atyától örök
 üdöktül fogva ki bizonyosüdü-
 ben ez vilagra is bocsáttatván
 az Atyától, fel vörte az eube-
 ri testet a szűznek méhében, az
 miénkhez mindenben hasonla-
 tost büntül el válván, hogy mi-
 nékünk Christusunk lenne, az
 az: Papunk és közdén járónk,
 Prophetánk és Királyunk, igaz
 Isten lévén és igaz ember, és
 mindeneknek kik ő benne biz-
 nának lenne meg szabadítóik,
 meg tartóik és örökké bölde-
 gitóik. Vala-

Az egy igaz Istenről

Valaki azért az Fiu születését az szűznek méhétül kezdi el, és annak előtte tagadgya volt nak lenni az Isten fiát, vagy pedig emberiségét tagadgya, és az ő egy személyében két természetit, vagy az ki más kőzbe járót és idvőzítőt keres ennél az Istennek fiánál és test szerint Davidnak magvánál, átkozot legyen mint az irások megh bizonyították.

Hogy örökké születet legyen.

Pfal. 2 v. 3. En fiam vagy te én ma születel tegedet.

Hebr. 1. v. 3. Ki az Atyának dicsőségének fénye, és az ő állatjának ki mezzet billyege.

Rom. 8. v. 32. Ki az ő tulajdon fiának nem kedveze.

Col.

Col. 1. v. 15. Ki Istennek képe és első szüldő minden teremtetett állatok között. Nyilván tehát öröktől egyván születet.

1. Ioan 5. v. 20. Vagyunk az ő igaz mondó fiában, ki igaz Isten, tehát az menyiben igaz Isten, annyiban fia és szülötte Istennek, az pedig az örökké való természethez képestl vagyon.

Ioan. 5. v. 18. Meg akariák vala őtet ölni az Sídók, hogy az Istent saját attyának mondta volna, egyenlővé tévén magát Istenhez.

Ioan. 3. v. 16 Vgy szeretete Isten ez világot, hogy az ő egyetlen egy fiát adná erette.

Heb. 1. v. 2. És fok helyé mine oda fel elő számláltuk, teremtetőknek mondatik, bizony tehát

Az egy igaz Istenről

régen az előt születet minek előtte kezdene az teremtet.

Végezetre oda fel megh bizonyítók, hogy az Fiu örök való Isten legyen, bizony tehát öröktől fogva születet az ő Atyától.

Hogy az Fiu el küldetett legyen az Atyától az emberi testnek felvételére.

Galat. 4. v. 4. Mikor eljőve az időnek tellyesége, el bocsáta az Isten az ő Fiát, ki születet az asszonyiálatul.

Esa. 9. v. 6. Gyermekek születék nekünk és fia adaték nekünk.

Esa. 7. v. 14. Ime az Szűz méhben fogad, és szül fia.

Hogy ez az fiu legyen mindkünk Christusunk.

Pfal

Plal. 110. v. 4. Te vagy örökké
való Pap Melchisédech, Papnak ren-
di Serins.

Rom. 4. v. 25. Ki megis holt az
mi bűneinkért, feltámadot a mi meg
igazulásunkért.

Dan. 7. v. 27. Mich. 4. v. 7.
Luc. 1. v. 33. Vralkodik az Iákob-
nak házán mind örökké és az ő orszá-
gának nem leszen vége.

Deut. 10. v. 15. Aét. 7. v. 37.
Prophetát támaszt ti nektek az Isten
az ti Atyátok fiai közül ötet halgas-
sátok.

Hogy két egész természetű légye.

I. Egy aránt hivattatik I-
stennek fiának és embernek fiá-
nak.

II. Imár meg bizonyított-
uk, hogy igaz Isten, Sz. Pál pe-
nig

Az egy igaz Istenről.

nig az testben mindenképpen
hosszánk hasonlónak mondgya
lenni a bűntől meg válván.

Gen. 4. v. 1. Evá vélvén, hog
ő első fia volna a meg ígért Me
fiás, így szól. *Meg találtam az fir
fiat, az IEHOVAT,* firfiúnak is
Iehovának is mondgya.

Esa. 7. v. 14. Emmanuelnek
neveztetik, ki annyit télesen mint
velünk való Isten. Sz. Iános is
azt mondgya az ígérül *Cap. 1.
v. 10.* Hogy mint egy sátorban
ugylakozot mi köztünk.

Ierem. 23. v. 5. Vgyan azon
egy Messiás Davidnak is cso
motájának, és Iehovának is mi
igasságunk neveztetik. *Ioan. 1.
v. 14.* *Az ige teste lén.*

Rom. 1. vers. 3. Az Davidnak
mag-

magvából test szerint meg bizonyítottat Istennek fiának lenni.

Rom. 9. vers. 5. Test szerint az A.
záróktul való ki áldot Isten, meg választya itt egyik természetet az másiktul.

Phil 2. v. 6. Az Istennek formájában egyenlő Istenhez, az szolgálai formában emberhez hasonlatosságában mondattatis lenni.

1. Tim. 3. v. 16. Isten jelens meg az testben.

Hebr. 2. v. 16. Nem Angyalokat vőte fel, hanem Abrahamnak magvát vőtte fel.

1. Petr. 3. v. 18. Meg holt testben, meg eledei lélekben, ki által még Noé idejében is prédikálott.

Hogy az benne bizóknak egyedül való idvözítőiök legyen.

Ioan. 3. v. 14. Mikeppen Moyses fel emelé az kígyót az pustiában, így kel az embernek fiának is fel emeltetni, hogy minden valaki láttya az fiut és hissen ő benne, el ne vessen hanem örök élete legyen.

Vgyan ottan mond: Az ki hissen az fiuban örök élete vagyon, az ki pedig nem hissen az Fiunak az életei nem láttya, hanem az Istennek baragja marad rayta

Aéz. 4. v. 12. Nincsen senkiben egyebben az idvösség, mert nem adozoi ég álat más név, az ki által kellene nekünk megtartatnunk.

Aéz. 15. v. 11. Az Iesus Christus kegyelméből, hisszük, hogy mi is idvözölünk mint az Atyák.

VIII.

Hiszem hogy a Szent Lélek származik örökké az Atyától és Fiutól, és hogy eleitől fogva az hivekben lakozot legyen, mint Istenek templomiban, és hogy ő általla szóltnak legyen az Propheták. Ki Pünkösöd napján tüzes nyelveknek látható képekben küldetet az Atyától és Fiutól az Apostalokra, és minden időben adattatik az hiveknek, hogy azokat meg világoítsa, meg szentelje, minden igazságra vezérelje, oktassa, vigasztallja, bátorítsa, és az örök életnek bizonyos reménységére meg pecsételje.

Hogy származék az Atyától és fiutól.

Az egy igaz Istenrűt

Ioan. 15. v. 26. *En el küldöme az igaztalót, ki az Atyáról származik.*

Ioan. 16. v. 14. *Az engem adósított, mert az enyimből veszi. Minden válalztás nélkül nehól Atya, nehól. Fiu lelkének nevezetik.*

minden időben mind az o mind az ny Testamentombeli kivekben lakozot legyen.

Rom. 8. v. 9. *Az kibem à Christus lelke nincs nem övé az, tehát az szent Atyák mind el vesztenek volna, hogy ha ez az Lélek meg nem szentelte volna őket.*

Eph. 1. v. 13. *Minek utánna hittetek az Christusban megpecselettetetek az megigirt s. Lelekkel.*

1. Cor. 6. v. 19. *Nem tudgyátek*

ké, hogy az ti testetek az Szent Lénnek temploma ki ti bennetek vagy, és kit Istentől vöttetek?

Hogy az Propheták ő általa állottak legyen.

1. Pet. 1 v 11 Erről az idvőség ről tudakoztanak az Prophe-
rák. is vizsgálvā mi időre
Christusnak ő beñe!

2. Petr. 1. v. 21.

akarattól hozatt
Prophetia, hanem
hordoztatván áll-
nek Szent emberi

Hogy igazgato
szentelő és vizsgál

Ioan. 15. v. 26.

vizsgáló, kit én küldök
Atyátul, az igazságnak

Ioan. 16. v. 13. A

Az egyigaz Istől

ku el küld az Atya az en nevenél
meg tanít titeket minden ióra és minden
deneket eszetekben intat ti néktek.

1. Cor. 6. v. 11. Megszenteltet-
sítek meg szenteltettetek meg igazul-
tatok az mi Urunk Iesusnak nevével
és az Istenünknek Lelke által.

2. 7 persectette-
ével, ki a mi

A.

llon es imádoma
k, "öldnek Te-
z Atya, Fiu és Sz-
llatban három pe-
yben, mert az szent
int ez "id irásból meg
telme ez, és minden le-
n az Ecclesia így érte
Isten felől-

Az el választásról.

mint hogy minden ek
er vala, azonképpen
az ő kedvéért meg ak
ni, hogy lenne saját
nem csak az terem
az meg szabadításér
az fiu az Atyával tisz

*Eph. 1. v. 6. Szeretetet a
Berelmes fiában.*

*Ioan. 5. v. 23. Hogy mindenek
Mellyék a fiut, mint tisztelik az Atyát,
az ki nem tiszteli az fiut, az Atyát
sem tiszteli az.*

Mellyik az negyedik?

Az Fiunak az Atyához vi
szontagsággal való szereteti, ki
nek mint hogy dicsőségének ő
súl, azonképpē az emberi nem
zettségnek kit magáért teremtet
vala kívánná szabadulását, hogy

D

igy

Az elválasztásról.

1. dicsőítették az ő Szentektől.

1. 31. Mostan meg dicső-
rnek fia, és az Isten is
ő benne.

2. Melyik az ötödik?

2. emberi nemzetiségnek
avalyaia, mert noha semmi
jót, sem egyikünkben sem má-
fikunkban nem talált, kiert en-
nyitőval látogatna bennünket
meg is az ő jó természetiből
megszánta nagy veszedelmün-
ket, és megszánván elvezette
idvősségünket.

Ioan. 3. v. 15. Vgy szereté Isten ez
világot, hogy az ő fiát adná erette,
hogy minden valaki lártya az fiut és
kissen ő benne, el ne vessen, hanem,
örök élete legyen.

2. Melyik

Mellyik az hatodik?

Az Istennek az pokolbéli ördög ellen, természetünknek rontója ellen való igaz és méltó haragia, ki nem csak ő magát, hanem hogy Istennek boszszút tegyen, minket-is elszakatta Istentől, hogy azért Isten ellen ne *triumphálna* és ne kérkednek, végezte öröktől fogván, hogy neki fejét meg törné, országát elrontaná, és az emberi nemzetet az ő birtokából ki váyná. Ezt érezvén az ördögök mondgyák az Iesus Christusnak, *Iesus Istennek fia, miért jöttel üdö nap előtt el veszteni minket. Matt. 8. v. 29.*

Micsoda módgya és Reguláia

vagyon az Praed. stinationak?

Csak az Christusban való hie

Az el választásról.

és hitetlenség, mint az Euange-
lium meg mutattya, és az szent
Iánosnál nyilván mondgya az
Christus. *Ioan. 3. v. 18.* Ez az én
szent Atyámnak akarattya, hogy min-
den valaki láttya az fiut és hissen ő
benne, el ne vesszen, hanem örök ele-
te legyen, az ki pedig nem hissen, im-
már el kárhozot.

Tehát az hitért *prædestinálte*
Isten bennünket?

Semmiképpen nem, mint e-
zennel meg bizonyitom, ha az
választásról szólok, hanem csak
azt jelentem, hogy az Isten, az
idvőségre és kárhozatra való
rendelésre illyen módot talált,
hogy az hiveket idvőzitse, az
hitetleneket pedig kárhoztassa,
noha az hit is csak az ő ajandé-
ka és adgya a kinek akaria. *Eph.*

Eph. 2. v. 8. Ingyen idvözülte-
tek hit által, ez sem ti töletek vagyom
penig: Isten ajándéka.

II. AZ VALAZTASROL:

Ertem. De hogy ióbban végére me-
bessék, mond meg immár az vá-
lasztás is mi legyen?

Szent Pál igiről igire így ma-
gyarázza. Eph. 2. v. 4. Az válaz-
tás Istennek oly cselekedeti, mellyel
választot minket az fiuvá fogadásra
Christu. ban, az ő akarattjának io-
kedvéből, minck előtte ez világ fun-
damentomi felvettetnének, hogy len-
nénk szentek, és fegyhetelenek ő előt-
te szeretet által.

Mond meg nyilvánban.

Az választás Istennek elméjé-
nek és akarattjának olly csele-

Az elválasztásról.

kedeti, melyben az ő el tőkélle-
sének módgya szerint, öröktől
fogván bizonyos és számos em-
leri nemzetsegh között, saját
népének kiválasztot, és ezeket
vilag kezdetinek előtte ugy sze-
rette, hogy noha az bűnben e-
sendőök vólnának, mind az ál-
tal minek utánna ez világra szű-
llettenének, fiaért az Christus
Iesusért hinája őket az ő igaz is-
mémentire bűnőket meg bocsát-
ná, Sz. Lelkével vyonnan szűl-
né életeknek akarmi ideiében,
és el kezdvén benne az ő ke-
gyelmének ajándékát, mind ad-
dig se hadgya itte ez világon el,
miglen a fel támadás után min-
den ellen az ő országában, kit
nékik készitet, és az örök böl-
dog-

végekre kiról Izól Szent Pál
 Rom. 9. v. 14. Vgyan ezen fogás
 ellen, mondván: *Mit mondok te-
 hát? Vallyon vagyoné hamisság az
 Istennél? Távvul legyē az: mert Moy-
 sesnek azt mondgya. Exod 33. v. 19.
 meg sánom az kit sánok, és könyörű-
 lők az kin könyörülők. Tehát a kin
 akar könyörül, és a kit akar meg
 keményit: Ihol itt irgalmassa-
 gából mondgya, hogy ezekben
 cselekedik, tehát az bűnben ne
 hadgya meg keményedni, ama-
 zokat megh keményiti, az ke-
 ményseg penig ott vagyon ahól
 elöl járó bűn, és természet sze-
 rint való romlás vagyon, hogy
 méltó légyen ezeknek kárho-
 szattyok.*

Ha penig ki azt kérdi, mi lé-
 gyen.

gyen az oka, hogy emezt választotta, amazzt meg vetette, Iacobot inkább, hogy né mint Esauut, semmit nem mondhatunk egyebet az ő akarattyanál: Ki ellen vallyon kicsoda méér pattagni.

*Micsoda haszna és gyümölcse
vagyon az választásnak?*

Ióllehet mind az teremtés, mind egyéb cselekedeti Istennek körülötünk az ő decretomából függ, de tzólván az Ecclesiának a bűnből való megtilztitásáról, ámezt tizen egy gyümölcset vagy *effectus* tanullyuk az választásnak kiváltképpen.

Mellyik az első?

Az Christus lesólnak ez világra való el bocsátata, halála és fel támadása *Ioan. 10. vers. 16. En-*

doglágban bé vigye, és ő beñek
 ugy mint irgalmasságának edé-
 niben minden légyen.

*Miért mondád Istennek elméjének
 és akarattjának cselekedetinek?*

Mert bölcsen és szabad a-
 karatya szerint cselekedet Isten
 az válástásbā, csak azokat ren-
 delvén az életre az kiker akart

Rom. 9. v. 18. az kin akar könyörült.

*Semmi nē ál-é az emberen benne
 kire örökiül fogvár nézve vá-
 laztotta volna Isten el?*

Csak egy csep sem mert min-
 deneket ki rekezt az Isteñek ir-
 galmassága és szabad akarattya,

*Rom. 9. v. 15. 16. Moysesnek azt
 mondgya, meg sánom az kut megh
 sánok. és könyörölök, az kin könyörü-
 lök. Azért az válástás nem azé,*

Az el választásról.

az ki akaria és futtya, hanem az
könyörülő Istené.

*Lám sokan ellene főlnak ez
Sententiának.*

Vgy vagyon, mert Origenes
azt véli, hogy egyszer s mind te-
remtettek az emberek lelkek
menyországba, holot némelyik
vétkezet, némelyik nem vétke-
zet, és így mindenik Léleknek
érdeme szerint minék előtte az
testtel egyesülne, választotta lé-
gyen, némellyeket az életre, né-
mellyeket az kárhozatra. Az
érdemesek pedig azt monóják,
hogy az jóvendő jó cselekedet
nézte Isten, kit elevé látot
légyen. Némellyek pedig az
szabad akaratra tántorognak,
kit nézet volna Isten, ha az ő
ked-

kedvével jól élneé, avagy nem, hinneé avagy nem az Euangeliomnak. Némelleyek azt mondgyák, hogy Istenben vagyon valami titkos oka egyéb az ő akaratyánál, de mindenik hamis ezeknek.

Mivel hamisítod meg az Originus Sententiáit?

I. Először, mert az Ecclesia kárhoztarta régen azt a sententiát, ki a lelkeket egyszer I mindmondgya teremtetetteknek lenni, mert csak akkor formálya Isten az lelket, mikor az Annjának méhében az fogantatotttestben adgya.

II. Másodszor, mert ellene mond az Szent Pal, szólván az Rebeccának egy hassal löt két

Az el választásról.

fiaról *Rom. 9. 11. 13.* Mikor megh
ingyen sem születtenek volna a
gyermek, se jót, sem gonoszt
nem cselekedtenek volna, hogy
az Istenek választás szerint való
rendelése meg maradna; megh
mondaték, *Iacobot szerettem Esaut
gyűlöltem.*

*Miért mondod hamisnak az érde-
mesek Sententiáit?*

1. Mert rontya mindenűt az
Euangeliom, és szintén ugyan
azon szent Pál mondása, kit O-
rigenes ellé hozzánk elő, ezt is
semivé teszi, sőt ha az meg iga-
zolás minden cselekedetünk
nélkül adatik, ki csak valami
folyása az választásnak, sokkal
inkább az választás, ki Istennek
irgalmasságából áll, őszve nem
fűt az érdemmel. *Rom.*

Rom. II. v. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Mint
 Illyes idejébē marasztot vala az
 Isten hét ezer embert, így most-
 is az maradék lőt az kegyelem-
 ből való választás Izerint, ha pe-
 nigh az kegyelem által, nem az
 cselekedet által, mert így az
 kegyelem, kegyelem sem vólna,
 ha penigh az cselekedet által,
 már nem az kegyelemből, mert
 így az cselekedet, cselekedet
 nem vólna.

II. Mert az jó cselekedet is
 Isten ajándéka, és az hitnek és
 az választásnak gyümölcse. Eph.
 v. 10. *Eo alkotmányi vagyunk az
 cselekedetre, hogy azokba járjunk.*

Ezech. II. v. 19. 20. *Azt mivelem
 hogy járjatok az én parancsolátim-*

Az elválasztásról.

2. Cor. 3. v. 5. Nem vagyunk elég csak hogy gondollyunk is valamit mi magunktól, a mi elégségünk Isten-től vagyon.

Ierem 13. v. 23. Ha az Szerecsen az ő fekete bőrét el változtathatja és az Parducz az ő csepegetet bővét, te is jót cselekedhetel.

Eph. 1. v. 4. Választot minket hogy Szentek és fegyhetetlenek lennénk.

Miért mondád hogy az hitős sem nézte Isten az választásban?

1. Először, mert természet szerint sohol egy csep hitet sem talált volna Isten az emberben, mert mindnyájá hitetlenek voltunk és haragnak fiai.

11. Másodszor, mert Istennek ajándéka az hit és az hitben való meghmaradás-is, és csak annak adgya az kinek akaria. E-

Eph. 2. v. 8. Ingyen idvözültekek
 bit által; ez is nem ti töletek vagyis,
 Isten ajándéka.

Phil. 1. v. 29. Tinéktek adatot az
 Christus által, hogy hidgyetek.

1. Cor. 4. v. 7. Micsodád vagyis
 kit nem vöttél.

Ioan. 6. v. 29. Ez az Isten mun-
 kája; hogy hidgyetek ő benne.

Phil. 2. v. 13. Isten csinál mi ben-
 nünk mind akaratot s mind vege-
 zetet.

Ierem. 32. v. 39. Adom az én fé-
 lelmemet az ő szívűkben; hogy én idő-
 lem el ne szakadgyanak.

Phil. 1. v. 29. Néktek adattatot
 à Christusért, hogy nem csak hidgye-
 tek ő benne, hanem hogy szenvedgye-
 tek is crette.

1. Petr. 5. v. 10. Az minden ke-
 gye-

Az elválasztásról.

gyelumnek Istene ki hívot minket az örökké való dicsőségre, ez tökéletesfeketésben benneteket, meg állat, meg erőffit és meg fundál.

111. Harmadszor, mert Isten csak az választottaknak adgya a hitöt, és csak azok hihetnek: Azért hisznek az emberek, mert választattak, nem választattak azért hogy hisznek.

Ioan. 6. v. 44. Senki nem jön én hozzám, hanem ha az én Atyám vonsa.

Ioan. 10. v. 26. Ti azért nē hisztek, mert nem vadtok az én juhaim közül.

Aëtó. 13. v. 48. Es hívének, valakik választattanak vala az idvőségére.

1. Cor. 7. v. 25. Irgalmas löt nekem.

em Isten, hogy hívő lennék.

*iv. Mert az Euangeliomot
noha egy atánt halgattyák, de
csak azok hisznek, kiknek Isten
ziveket meg nyittya.*

*Act. 16. v. 14. Egy asszonyiállat
inek neve vala Lidia, és ki bárfont
rul vala; ennek szívét az Vr meg nyi-
a, hogy esében venné azokat, kikét
Pálból vala. Inen Tit. 1. v. 1. Az
mit az választottakenak monda-
ik.*

Miért hamissolod az negyediket?

*Mert Isten mindent szabad
karattyából cselekedik, azért
az választást is, nem egyéb okkal
niveli. Rom. 9. v. 11. Tehát az
kit akar meg szánnya, az kit a-
kar meg keményiti.*

*Ertem, de féré ez az Isten igazsá-
gá.*

Az elválasztásról.

gához, hogy nem egyaránt cselekedik az egyarányú emberckkel, hanem szemelt válogatván, némellyet választ az életre, némellyet meg vét.

Ha az Isten adosságot fizetne, nem illenék hozzá efféle válogatás, de hogy az ővét adgya, és senkinek semivel nem ados, szabad véle kinek ad, kinek né.

Rom. 9. v. 20. 21 Szent Pál mondgya ezt, azoknak ellenbétésekre, kik innen vádolják vala az Isten igazságát. Ki vagy te ember, ki ellenben felelsz Istennek, vallyon mondgyaé az fazék az fazokasnak, miért csináltál így engemet: Vallyon nincsé az fazokasnak hatalma a sáron, hogy ugyan azon egy sárból csináltlyon némelly edényt tisztességre.

se nemelylet éktelelségre. Annak-
lókáért, hogy igassága szerint
mindnyájunkat el vezthet va-
na, immár hogy érdemünk kívül
minket az életre választot, inkább
magasztallyuk az ő nagy irgal-
masságát, hogy nem mint rágal-
mazzuk. Az hitetleneknek pe-
niig hanem tetczik, ám perelyle-
snek az Istennel.

Sőt ha vádolni kellene az I-
stentek igasságát, inkább mód-
y volna az választottak idvős-
ségéből, hogy nem mint az meg-
rettettek kárhozattából, mert
mindnyáian érdemlettük volna
sz kárhozatot, az idvőséget
bennigh egyikünk sem. Mint ha
alameily Biró, két halálra való
bölvaik között eggyiket meg-
ölc.

életi az másiknak megh kegyel-
mez, né abból vádolandó, mint
személy válogató, hogy egyiket
meg őlette, mert mind az kettő
azt érdemlette: Hanem ha vá-
dolandó, és bizonyos ok nélkül
eselekedet, abból vádolandó in-
káb, hogy egyiknek életet meg-
engedte.

Más az, hogy noha minden
emberben való dolgoknak te-
kinteti nélkül választotta eme-
zeket, amazokat meg vetette I-
sten: Mind azon által az ő örök
decretoma között, és az decretó
szerint való idővősség és kárho-
zat között, vadnak közben ve-
tetet okok, (deákul *causa sub ordi-
nata*) kik által méltán és igazán
jutattya mind két feléket az ő
végek-

gemet az én Atjám meg bonteli, és
bocsátot ez világra.

Eph. 1. v. 4. Választot mink, az
Christusbá minckelőtte ez világnak
fundamentomi felvettetének.

1. Cor. 1. v. 30. Löt minckünk à
az Christus iesus Istenül, bölcsesé-
günk, igazságunk, bentségünk és vált-
ságunk.

Aét. 2. v. 23. Ez ti Istenetek ta-
mácsából és gondviseléséből eladattat
mikor vetettek volna, meg fessitvén,
az ti lator kezeikkel meg öléték.

Mellyik az második?

Az igaz hivatal melybē Isten
kivül az ige által, belől az szent
Lélek által hiv minket az igaz-
ságnak ismeretire, ennek pedig
határa nincsen, mert nekiket
reggel, nekiket hát órán, né-
melye-

Az el választásról.

mellyeket csak tizen egy órára
váz az Isten.

Rom. 8. v. 30. Az kiket vála-
zolt azokat el is hitta.

Ioan 6 v. 65. Senki nem jön én-
hezám, hanem ha az én Atyám von-
sa ölet, mindépenig valaki balya és
tanullya, vonattatik az én Atyámtul.

Ierem. 31. v. 33. Irom az én tör-
vényemet az ő szivekben, és lesznek
mindnyáian tanulnak az Istentől, és
adot ti néktek uyszivet.

Mellyik az harmadik?

Az igaz hit, és az Iesus Chri-
stusnak érdemébé való bizoda-
ló, mint oda fel meg bizonyítók.

Phil. 1. v. 29. Ti néktek adatot a
Christusban, hogy hidgyetek!

Act. 13. v. 48. Es bivenek va-
lakik választottak valának az életre.

Mellyik

Mellyik az negyedik?

Az bűnnek bocsanattya és az
meg igazítás.

*Rom. 8. v. 30. Az kiket hívott
meg is igazította.*

Mellyik az ötödik?

Az Vyonnan születés és meg
szentelés az szent Léleknek ál-
tala, hogy legyünk uy teremtet-
állattá.

*Eph. 1. v. 4 Választot minket hog-
y szentek lennénk és fegyhetetlenek ő e-
lőtte.*

Mellyik az hatodik?

Az szübbeli öröm és nyugoda-
llom, miért választot minket az
szübbeságra. *Eph. 1. v. 13. Az fiakbá
vagyon penig az meg biztató lelek.*

*Rom. 8. v. 15. Miért penig hog-
y fiak vadjok, ki bocsásá tlen az ő le-
lek.*

Az elválástáfról.

ket az ti szüvegekben, ki azt kiáltatna
abba, pater, az az: Edes atyánk.

Luc. 1. v. 68. 74. Aldot az Isten
ki megváltotta az ő népét, hogy min-
den ellenségiről meg szabadítván,
felclem nélkül szolgálják ő nekie. 1. v.
meg. 2. Cor. 1. v. 22. Megpecse-
teltetek az megígirt Szent Lélekkal,
ki az ti örökségteknek zálogia,

Mellyik az hetedik?

Az sz. élet és jó cselekedet.

Eph. 2. v. 10. ő alkotmányi vagyunk,
teremtettetek az Christus Iesus-ban az
jó cselekedetre, mellyeket készit Isten
hogy azokban járjunk.

1. Theff. 2. v. 12. Kérlek titeket
hogy járjatok úgy, mint méltó az I-
stenhez, ki hívot titeket, az ő országa-
ra és dicsőségére.

1. Theff. 4. v. 3. Ez az Istennek a
karac-

akarattya az ti meg benteleşték hogy
 játok magatokat az paráznaságtul
 W gyan ottan v. 7. Né hivot Isten
 minket az tisztatalanságra, hanem az
 Szentsegre.

Mellyik az nyolczadik?

Az kereszt viselés és háboru-
 ságh, melyben az mi fejünknek
 sz Christusnak képét visellyük.

Phil. 1. v. 29. Ti néktek adattatot
 Christusért nem csak, hogy hid-
 nyetek, hanem, hogy szenvedgyetek is
 érette.

Rom. 8. v. 29. Az kiket elővé
 megh ismért azokat el is választotta
 hogy hasonlatossak legyenek az ő fiá-
 k ábrazattyához.

Mellyik az kilenczedik?

Az hitben mind vegigh való
 g maradás.

E

Rom. 8.

Az el választásról.

Rom. 8. v. 36. Ki szakázhathat min-
ken az Istennek szeretetével, ki va-
gyon a Iesus Christusbá, el hitté ma-
gamban, hogy sem élet sem halál.

Osca. 2. v. 19. Magamnak gyü-
rözlek tegedet mind örökké.

Math. 15. v. 13 Minden plánta
az kit nem plántált az én Atyám ki
gyomlálatik, azért mindē plánta kit
az Atya plántált ki nē gyomlálatik.

• Mar. 13. v. 22. Oly csudák és h'
borúságok léšnek, hogy ha lehetse-
ges volna még az választottak is meg-
csalattatnának.

Luc. 22 v. 32. Könyörgöttem te é-
retted Peter, hogy elne fogyjon az te
hited.

Ioan. 4. v. 14. A ki iszik az viz-
ben az kit én adok, soha örökké meg
nem szomjuhozik.

Ioan. 14. v. 16. *Más vigasztalódj
dd ti néktek az én Atyám, ki ti vele-
tek marad mind örökké.*

Rom. 12. *Az Isten ajándéki meg
ánás nélkül vadnak.*

1. Ioan. 3. v. 9. *Az ki Istentül
üületet nem vétkezik, és nem vétkez-
vetik, mert az Isten magva meg ma-
rad benne.*

Ioan. 13. v. 1. *Mikor szeretete vól-
a az őveit kik ez világon valának,
mind végig szeretete őket.*

Mellyik az tizedik?

*Az halottaiból való fél táma-
ás.*

Ioan. 6. v. 39. *Ez annak akarat-
a az ki engem el bocsátot, hogy va-
mit énnekem adot, abban semmit
ne vessessek, de fel támaszsam az u-
lsó napon.*

Az elválasztásról.

Mellyik az utolsó?

Az örök boldogságh és mind azok az jók, a kit magának szinről szinre való megh mutatásával közöl az Isten az szentekkel örökkön örökké, kik mely nagy gyök legyenek, szem nem látta, fül nem hallotta, embereknek szive meg nem gondolhatta.

Ioan. 10. v. 27. Az én juhaim az én bese demet halgátrják, és én örök életet adok nekik.

1. Cor. 15. v. 28. Isten leszzen minden mindenekben.

Mi vége vagyon az Választásnak?

Az Istennek dicsőlege és irgalmasságának örökkévaló czimere.

Salam. Prov. 16. Mindeneket csebe kedik Isten magáérs.

Eph.

Eph. 1. v. 5. 6. Választot minket
hogy fiakká fogadna az ő dicsőséges
kegyelmének dicsireire.

Miért mondád, hogy az válaz-
tási ár, az el tökéllésnek vagy
praedestinationak mód-
gya szerint?

Kiváltképpen ez két okáért.

1. Hogy mind a Praedestinatio,
azonképpen az választás is örök
időknek előtte volt. Eph. 1.
v. 4. Választot minket ő benne minck
előtte ez világnak fundamentomi fel-
vettetnének. Ezt pedig azért ta-
nullyuk meg, hogy mindenke-
serűségünkbe, tudgyuk magun-
kat vigasztalni az Istenek örök-
ké való szeretetivel, mert ha ő-
rőktől fogván választot, bizo-
nyára örőktől fogva szeretet is.

Az elválástásról.

Másodszor, hogy mind az *pre-*
destinatio, azonképpen az válaz-
tás is fel bomolhatatlan, a mint
oda fel megh bizonyítottuk, a-
zért az válaztottak örökkén ö-
rökké el nem veszhetnek.

Luc. 10. v. 20. örülljetekek, mert az
ti nevetek fel vagyon írván az égben.

Azt mondád, hogy örökkül fog-
ván válaztot az Isten: Lám
azt mondgyák, hogy Istennél se
el mult, se iövendő, se tegnap,
se hólnap nincsen, hanem csak
ma és jelen való?

Vgy vagyon, hogy ő magábá
Isten semmi időt és időkbéli vál-
tozást nem ismér, mert örökké
való, kinek semmi határa nin-
csen, de az válaztás nézi az em-
bereket is, ennyiben hogy noha
Isten n

Isten az ki valaszt, de az embereket választtya, azért mint hogy az emberek időben lóttének és vóltanak, vadnak, léznek, el multanak és el mulnak is. Ezekhez képest az Isten választása is elő jár sokkal is, hogy né mint az embereké.

Példát mondok, David Királt nem választtya Isten most, mert választotta és immár választásának valami gyűmölését meg is kóstolta, és meg is hólt. Sőt hogy né ma választzó Isten Pál Apostol sok helyen megh mondgya, mint.

Rom. 9. v. 11. Minek előtte se józ se gonozt nem tóttének vólna.

Lám Moyses így könyörög Exod.

32. v. 32. Ha meg nem kegyel-

Az el válastásról.

mesz az népnek, törőly ki engemet az életnek könyvéből; tehát fel bomolhat az Isten végezése?

Semmi effele nem következik, mert noha az életnek könyvéből való ki töröltetés, szintén annyit tesz, mint az Isten válastásából való kiesés, de azért mind kettő egy aránt lehetetlen dolog, és az Moyses is lehetetlen dolgot kíván Istentől, miképpen Pál Apostol is.

Rom. 9. v. 3. Akarlenni átok és el szakasztatot az Christustól, kiben semmi kedve nem telik, ez fele könyörgésre penigh ki nincs vétek nélkül tellyességgel, vitte à szenteket az Isten dicsőségének kívánsága, és az Arya-
fiak.

fiaknak szeretetinek nag' volta,
mert Moyses fél vala azon, hog'
ha el vesztené Isten az Sidó né-
pet az pusztában, tehát az Po-
gányok káromianák az Istent,
ugy mint ki az mit fogadot bé
nem tellyesíthette volna, és az-
okáért vesztette volna el az né-
pet.

Pál Apostol pedig gondolja,
hog' inkább nevednék az Isten
dicsireti az egész nemzetnek
megterésével, hogy nem mint
az ő maga iudóssegeivel.

Ezokáért kétz vólt mind az
kettő meg váltani az népet az
ő maga kárhozattyaival is, de
egyiknek sem engedtetet. Az
kérsből tehát nē következik,
hogy fél bomolhasson az Isten
végezése.

Az el választásról.

*Lám ugyà ottan azt feleli Isten Moy-
sésnek: Az ki vétkezik énnékem
azt törölöm ki az életnek
könyvéből?*

Vgy vagyon, de az életnek könyve né mindenkor az örök választásért vétettetik, hanem az Isten frigyeért is, kit Isten tén Abrahammal és az ő maradékival. Ebben penig közönfegygel bé foglaltatnak az Abrahamnak minden maradéki kiben elegy vadnak az szentek, és az *Hypocriták*, az választattak és az megvettettek. Am az elsőkbén az Istennek frigye örökké való, imezek noha eg' ideig oda szám láltatnak, de az Isten frigyének csak ideig veszik halznat és onnan ki vágatnak gyakorta ez vi-
lá-

gon is; mint Ismael, Esau, Saul, Iudás és egyéb effélék: Moyses az első rendbéliek között való, azért noha kéri, hogy el töröltessék az életnek könyvéből, de nem adgyák meg néki. Az népnek jób része más felék valának azért ki vágattatának és el vesztének az pusztában az szó fogadatlanlagért, mert nē voltak amaz titkos elő könyvben, mint irván vagyon.

Ezech. 13. v. 9. Az én népemnek titkában nem léssen, és az Izrael házának Registromában fel nē irattatának.

Lám az David is így átkozza az ő ellenségét, 1. szál. 69. v. 29. mond, töröltessenek ki az élőknek könyvéből, tehát ugyan vadnak

Az elválasztásról.

valakik, kik az Isten választásából ki esnek?

Itt is az életnek könyvét ért-
hetjük az Isten frigyére, hogy
szintén ugyan azon értelmé lé-
gyen és fejtése eñek is, mint az
előbbi ellen vetésnek, de ha
szintén az órók választásra ért-
tyük is igaz legyen, mert ugyan
ottan meg magyarázza magát,
David mondván, *Töröltesse nek ki*
az élőknek könyvéből és az igazakkal
együvé ne irattassanak, hát csak a-
zokat törli ki Isten, az kit oda
sem irt vólt. Ha pedig kérdéséd
hogyan törölhetik azokat el
az kik ott sem vóltak, meg felel
Agoston mondván: *Töröltesse nek*
el az ő vélekedések szerint, az te igaz-
ságod szerint pedig oda se irattassa-
nak

nak, az az, Az Hypocriták, kik együt élnek az Ecclesiában, az hivekkel ug' hordozzák magokat, mint ha ők-is az életnek könyvében vólnának. Ezek ellen könyörög David, hogy murrassa ki Isten, hogy nem oda való, és nem írta fel az ő neveket, mely mutatás szintén olyan azoknak itéletivel, mint ha ki törlené őket, mint Iudas egyik lón az tizenket tanítványok közül: azért ki hitte vólna, hogy nem Isten válztásában vólna, tehát hogy Christust el árulta, és fel akazta magát, meg tetzék hogy bé nem irattatot vólt, és ki töröltetet. Némellyek meghválzttyák az elő könyvet, kinértik az O Testamentomot az
igaf.

Az el választásról.

igasságnak könyvéül, kin az uy Testamentomot.

Az O frigy kíván engedelmet az törvénynek, az uy pedig hitőt az Christusban, azok añak-okaért az kiket átkoz David az Oh frigyból ki töröltetnének, mert az Isten törvényének nem engedtenek, az Vyban bé sem irattattanak, mert az Christusban nem hittének, kit Pál Apostol-is confirmál.

Rom. 10. v. 34. Nem értvén az Isten igazságát, és az ő szait igazságokat akarván állatni, az Isten igazságának nem engedtenek, mert az törvénynek vége az Christus, minden hívőnek idővő ségére.

Kiesodák Válastattanak?

Bezzeg nem mind az egész embe-

emberi nemzetiség, hanem bizonyos személyek, kik Istennél számban vannak, és az élő könyvben bé irattattanak, mely szám soha megh sem többülhet, sem senki onnan ki nem eshetik

Ioan. 13. v. 18. Tudom kiket válaftottam. Cap. 10. v. 27. En ismérem az én juhaimat.

2. Tim. 2. v. 19. Tudgya az Vr kiesodák az ővei.

Phil. 4. v. 3. Kinek nevek fel vannak irattatván az életnek könyvébe.

Honnan ismérteffenek penigh megh az válaftottak ide hátra meg érttyük.

AB: Paganus
Lám azt mondgya az irás, hogy az Christus adta magát váltságul mindenekért, *1. Tim. 2. v. 6. Tehát ha mindeneket meg váltot az*

Chri-

*Christus mindeneket is
választot?*

Vgy vagyon, hogy à Christus mindenekért meg hólt elégképpen de nem fogatosképpen. Ez penigh innen vagyon hogy az Christus halála oly kedves vólt Istennél, hogy ha tiz világh vólt vólna is mindenik bűnének el tórlésére elég vólt vólna az ő egy áldozattya.

De mivel hogy az Christus érdemét, ha hasznát akariuk venni, hittel kel miénké tenni, ez penig jób része ez világnak nem mivel, így léssen hogy né mind ez világban legyen fogatos az ő halála, az kinek penig nem használ, tehát azokért meg sem hólt fogatosképpen

Lám másut is azt mondgya, 1. Ioan.
2. v. 12. Hogy szó szállónk vagy az
Atyánál, az igaz Iesus Christus. ki
engeztelő az mi bűneinkért, nem csak
az miénkért penigh, hanem ez egész
világnak bűneiért, másut is
azt mondgya hogy min-
denekért?

Igaz, de ha engeztelő ez vi-
lágnak és minden személynek
bűnéért, miért hogy nem mind
ez világh idvőzül, miért hogy
sokan el kárhoznak, mert ez bi-
zony dológh, hogy senki az ok
közzül el nem kárhozik, vala-
kikért az fiu meg engeztelte az
ő Atyát.

II. Más az, hogy ha minde-
nekért szószólló és engeztelő
miért mondgya. Ioan. 17. v. 9.

Mostan

Az elválasztásról.

Mostan Atyám ezekért könyörögök né-
ez világért, hanem azokért az kiket
én nekem adtál, látod azért hogy
ez világtul megh választtya azo-
kat kiket az Atya Christusnak
adot, és azt mondgya, hog' csak
azokért könyörög, tehát azok-
ért holt meg is, és azokért lőtt
engeztelő.

*Miért tehát ez egész világot ne-
vezi és közönséggel mindē embere-
ket senkit kinem rekeztvén?*

Az irálnak szokot módgya
ez, hogy közönséggel szól gya-
korta, noha csak eggvik részét
étti, mint, *Ioel. 2. v. 28. Ki öntök*
az én lelkemből minden testre, ma-
gabizon' csak számos emberek
kel közli az ő lelkét.

Esa. 66. v. 23. El iő minden test,
hog

hogy imátkozzék én előttem, maga csak az keresztényeket érti.

Pfal. 145. v. 14. Támogat az lebo-
va mindeneket, kik el omlonak és fel-
emel minden el dűlőket, maga csak
az hiveket érti.

Gen. 22. v. 18. Az te magadban
meg áldatnak minden nemzetségek,
maga csak az hiveket érti, mint
szent Pál meg magyarázza.

Galat. 3. v. 9. Az kik az Abra-
hámnak hitiből valók, azok áldatnak
meg az hív Abrahámmal.

Ezekből tehát meg értheted,
hogy kel venni és érteni az kö-
zönfeges igiket. Sőt nyilván
megh magyaráztatik, hogy az
mindeneken sokakat kel érteni-
nünk, mert így szól.

Matt. 26. v. 28. Ez az vér új
Testa-

Az el választásról.

Testamentomnak vére, kikéért
ki ontatik bűnötöknek bocsánattyára,
hiszem az -engesztelés azokért
lő az kikéért vére ki ontotta az
Christus, így szól halálának
hasznáról is.

Ioan. 11. v. 49. 50. 52. Prophe-
tála Caiaphas hogy meg kelle-
ne halni az nemzetért, né csak
azért az egy (Sidó) nemzetért
penig, hanem hogy az el oszlott
Isten fiait egyben gyűitené. E-
zekért annakokáért mindenek-
ért, kik akar mely szegéletiben
vannak ez világnak, holt megh.
ezekért törekedik, ezekést en-
geztelő az ő Attyánál.

Az világnak-is nevet így kel-
érteni, mert noha mind jókat,
mind gonoszokat és minden te-
remtet állatokat jegyez. *Job.*

Ioan. 1. v. 10. Ez világ ő általa
 beremtetőt, néha csak az hitetle-
 nekéért.

Ioan. 15. v. 19. Ki válaztottalak
 iteket ez világból, ti nem vattok ez
 világból.

Ioan. 17. v. 9. Nem ez világers
 önyörgök. Néha csak az válaz-
 ottakat, mint Ioan. 12. vers. 31.
 Mostan vazyon ez világnak iteleti,
 az az, helyre való állatala és ez
 omlásból fel épitéle) mert ez
 világnak feiedel-me ki üzettetet.

Tudgyuk penig, hogv mind
 ez egész világ fel nem épült, na-
 em jób része ugyan azon réghi
 omlásban ferteng, sem az Sá-
 nán nem üzettetet ki fokakból,
 hanem csak az hivekből, a töb-
 sében ugy lakik mint házában,
 tehát

tehat effele szollásokban-is, ez világnak és az emberi nemzetnek csak egy részét kel érteni. Így kel tehát itt-is érteni hól azt mondgya, hog' ez világért az az, az válaztottaknak világáért, vagy azokért kik ez világban elegendy la. ak az válaztottaké.

Summa, az mint Agoston D. mondgya, eleitől fogván váras, vólt: Istene egyik, órdógé az másik. Effele közönseges mondasokat kel értenünk az Isten várasának közönsegére, és azokra mindenikre, kik annak igaz tagjai és pólgári: Mint mikor meg hirdeti az Debreczeni Biró hogy feje jószága vesztébé minden ember készen légyen fegyverével, né érti az Cassait, vagy egyéb

Az elválasztásról:

Egyéb fele minden ember
hanem csak az Deb
ket, és az ő váras
meket.

Ertem, de it

világ

Igaz hogy mindeneket hiva
közönseggel valakik vallyák az
gét, mint, *Matth 11 v. 28. Ier-*
ek én hozzám mindnyájan &c. Hog
nem külömben izongh az repro-
busok előtt az Isten igeie, mint az
választottak előtt. Ezokáért hog
legy laknak mind két feleiek
és senkinek nem irtak meg az
omloká, melvik választatót, és
mellyik meg vettetót, azért az
adikátornak csak ugy kel hir-
letni, hogy ők senkit ne rekesz-
zenek ki az hivatalból: Mind
által bizonyos oka vagyon és
haszna az közönseges hivatal-
nak mind kettőben.

I. Előszór, az választottakbá
haszna vagyon hogy megh
ernek az *Igének* általa Istenhez

F

kikes

kiket kár volna a gonoszok ére
ilyen orvosságtul megfoztani.

2. Másodszor az megvett
tekben ez az haszna, hog' ment
hetetlenek legyenek, és ne mő
hassák, hogy nem hallották vól
na, mint Pal Apostal. *Rom. 1.*

v. 20. Csak ez világnak terem
téséből is menthetleneké te
fzi, nem hogy az Euangeliom
nak hallatából az hitetleneké

*De nekem úgy tetszik, hogy igy
lenne nagyobb az Isten irgalmasága
ha mindenekre kiterjedne.*

Az Isten irgalmasága mino
ez egész világra szintén elégé
terjed, mert az mint Christu
mondgya az ő napját az gonoo
szokra-is fel támasztja, hog
penig né egy aránt válazt minni

deno

deneket, azzal nem térszi ki sebbé, sőt nagyobbittya az ő irgalmas-
ságát, mert ha mindenkkel akarna közleni az örök életet csak
ők vennék, ebben nem állana az Istennek irgalmas-
ságán minden része idvőségünknek,
hanem az mi akaratunkon is:
De hogy azt mondgyuk, hogy az ő akarat-
tya szerint csak az kiket választot azokat idvöziti,
mindentől megfoztvá magunkat,
csak az ő irgalmas-
ságát magasztaljuk. Így szól Pál, 1. Tim.
4. v. 10. *Az Isten mindeneknek meg-
tartója, de főképpen az hívőknek.*

*De miért mondgya tehát Pál 1.
Tim. 2. v. 4. az Isten minde-
neket akar idvözíteni és az é*

F 2.

igassá-

gasságnak ismeretire hozni?

Haugyan ez volna Istennek elvégezet akarattya, vallyön küálhatna ellene. De azt is mód-dal kel érteni.

1. Az mindē embereken ért-hetjük akar minémű rendenn-való embereket, Királyokat, urakat vitezlőket és egyéb efféléket, kiket lokan azt vélik, hogy nem Isten szerint való tiszteket viselnek, azokáért nem is idvő-zülnek. Ezek ellen kialttya azszent Pál, hogy akar minémű tiszten ellyen is, akar Császár, akar Herceg, akar Kapitán lé-gyen is semmit az néki nem árt, mert minden emberekhez csak Isten parancsolattya ellen való tiszte ne viseljenek, hozzá tér,

az Istennek kedve kegyelme,
mint másut is mondgya.

Galat. 3. v. 28. *Nincsen Sidó se
Görök, sem szolga, sem szabados, sem
firsi, sem asszonyállat, mert mind-
nyáian egyek vadtok az Iesus Chri-
stusban.* Azért ebből semmikép-
pen nem következik, hogy min-
den személt egy arant akarná
idvőzíteni, hanem mindē rend-
béli emberek között nekiket.
Mint mikor azt mondgyuk, hog'
minden lelkes állat vólt az viz-
özónkor az Noé bárkájában:
Csak azt érttyük, hogy minden
feléből, vagy mindenik *species-*
ből egy néhány.

II. De ha kinek ez nem tet-
szik, magyarázhattjuk így is
hogy mindeneket akar idvőzi-

ziteni, mert valakik idvözülnek, de mind azok Isten akaratyából idvözülnek, mint mikor azt mondgya *Esa. cap. 54. vers. 13.* *lefsnek mindnyájan tanitattak Istenül,* nem hogy mindeneket tanitana Isten, de hogy valakik ismérni fogják Istent, mind azokat Isten tanította meg, az ő isméretire, mint ezt meg magyarázza Christus *Ioan. 6. vers. 44.* *mondván, senki né ion én hozzám hanem ha az én Atyám vonssa őtet.*

III. Vagy penigh azt mondgyuk, hogy két fele az Isten akaratya, jel szerint való az Euan-geliomnak prædicatiojában kijelentet hivatal, melyben senkit ki nem rekezt, hanem mindeneket hii. De titkos akarat-

tya az kit véghez is viszen csak az választottakban kiket belől is hiu és vonszon, ez két akarat penig nem ellenkezik egy másfal az mint vélük sokan, mert az első szolgál az másodíknak, hogy az választottak meg téríenek általa, à többi meg keményedgyenek, és legyenek magok menthetetlenek, mint Pal Apostal szól. *2. Cor. 2. v. 16. Az Euangeliom életnek illattya az híveknek, az veszendőknek penigh halálnak illattya.*

IV. De mind ezeknél erősebb magyarázat, az kiről imár emlékeztünk, hogy akar Isten idvözíteni mindeneket, valakik az ó várasból valók, az az, az választottak közz ül,

Az elválastásról.

*Még sem nyughatom meg tellyeseg-
gel rajta, mert Pál Apostol Rom. 5.
v. 19. egyben vetvén az Adam által
való romlást; és Christus által való fel-
épülést egyenlővé teszi. Adam penzgh
mindeneket meg rontot, tehát az
Christus- is?*

Igazán mondog, de így szól
az Apostol: Mint egy bűnnek
miatta az kárhozat el áradot
mindenekre, azonképpen egy
igasság mindē emberekre el ha-
tot az életre. De jól meg kel lat-
ni mibē veti őszve őket, mert nē
annyira veti az embereket ősz-
ve, mint az két Adamnak érde-
meket, mert az első Adam egy
bűnnel tuda az egész világot
meg rontani, az Christus penig
egy igassággal, nem azt az egy
Adam-

Adamnak bűnét, hanem szán-
talan sokakét megronta. De ha
szintén az Izemélyeket akarod
és azoknak érdemeknek külömb-
öző erejét érteni is, azt mon-
dom, hogy nem többet vesz el
az Adamnak vétke, hogy nem
mint az Christus érdeme idvő-
zít, mert noha az vezedelemre
valók többen vadnak az válaz-
tottaknál, mind az által nem
mindnyáian azok az Adamnak
bűneiért vesznek el, hanem csak
az kisdedek, kik meghő magok
sem jót sem gonozt nem csele-
kedtenek. Az őregek pedig
az önön hitetlenlégekben hal-
nak meg. Immár ha az karho-
zot kisdedeket ószve veded az
idvözülendőkkel, mind őregek-

kel (mind kiüdedekkel, így sokkal többben. lesznek az Christus érdeme alatt, hogy nem mint az Adamé alatt.

III. Az megve- TESRÓL.

*Micsoda az megvetés
kit reprobationak neve-
zünk deákul?*

Istének elméjének és szabad akarattjának oly cselekedeti, melyben az ő *Prædestinatiojának* módgya szerint az választottak számatul megh maradot embe- reket örök üdőknek előtte az kárhozatra rendelte az bűnért, és ez világra születettek-is, vagj ingyen sem hja, vagy ha hja is
meg

megh hadgya vakulni és keményülni, hogy hanyat homlok siessenek az méitő veszedelemre, mind addig, mig az itilet napján tabítsa Isten őket az örök tűzre, és ekképpen boszszuiát álván az bűnnek, az ő örök igazságának dicsőségét fel emelyle.

Miért mondád, hogy az Predestinationnak módgya szerint jár?

Mert ez is mint az válaztás fel bomolhatatlan és örök végzése Istennek.

Matt. 25. v. 41. Mennyetek elén Atyámnak átkoztai az örök tűzre.

Esai. 66. v. 24. Az ö férgék meg né hal, és tűzök meg nem alúszik.

Kicsoda oka az Reprobationak, vagy ki veti meg és rendelí az embereket az kárhozatra

Isten:

Az megvetésről.

Isten: Mert ő kezében van ez emberi nemzetiség és ő tudgya és szabad véle mit kel vélek művelni, mint az fazok az ő fájából csinálhat tiszteslegre és éktelenlegre való edényeket, *Rom 9. v. 21.*

Miokáért reprobál vagy vét meg Isten nekiket?

Az bűnért kibén fogantatunk és szűlettettünk mindnyájan, és hitetlenségért kivél az elvívítót megvetik, mint szent Pál mondgya *2. Tessal. 2. v. 12.* Hogy az kik nem hittének az igazságnak, hidgyenek az hazugságnak, ezekért szál az Isten haragja az engedetlen fiakra.

*Rom. 1. v. 18 Nyilván van az Isten haragja az égből minden Isten-
velen-*

telenség ellen, és embereknek hamis-
ságok ellen.

Iohan. 3. v. 19. 20. Ez az kárho-
zat, hogy az világosság idt ez világra
és az emberek szerettek inkább az söté-
tetséget, hogy nem az világosságot,
mert az ő cselekedetek gonosz, mert
valaki gonozt cselekebsik gyűlölt az
világosságot.

Lám azt mondgyák némellyek hogy
ezeknek megvetésckben, sem néz-
te Isten az bűnt, hanem csak az
ő akarattját ?

Sokan illyen sententiábā van-
nak, de ez telvelséggel hamis:
Mert ha az bűn nem vólt vólna
az emberek közöt, avagy Isten
jóvendőre ezt lenni nem lártta
vólna, soha csak egyetlen egy
embert fért teremtet vólna az
kár-

Az megvetésről.

kárhozatra sem válaztot volna,
mert igazságához nem fért volna,
sem peniglen az ő mesterse-
gehez, teremteni csak örökké
való nyavalyára ok nélkül, más
az hogy azt mondgya Szent Pál
Rem. 2. v. 10 *Dicsőség, békeesség és*
tisztesség mindeneknek kik iőt csele-
keznek.

Salamon penig azt mondgya
Sapient. 10. v. 25. *Semmit nem gyü-*
lölste Isten azokban az kiket terem-
tettel. Hogy penig azt vetik ez
ellen, hogy az kárkozat az bü-
nért vagyon, de az kárhozatra
való válaztás nem az bünért,
az senki semmi, mert hiszem az
kárhozat az *reprobatio*ul vagy
az megvetéstül fűg, és az miért
Isten el kárhoztattya az embert
ugyan

ugyan azonért rendelte az kár-
hozatra is.

*Lám az Választásban semmit nem
nézet mi bennünk, tehát az
megvetésben-is?*

Vgy vagyon, de külömbfegh
vagyon az idvőfegben és kár-
hozatban, mert az idvőfegnek
csak egy csep okát sem találta
Isten mi bennünk, de az kárho-
zatnak oka velünk. Bűlerik, meg
találta azért és nézte ezt az Isten
mindenekben, az kiken könyö-
rúlni nem akart, az mint Ofeál-
nál mondgya. *cap. 13. v. 9. Isten
az te veszedelmed tied Izrael, én ben-
nem az segítség.*

*De ugy tetzik, hogy ha az bűnt
nézte volna :sten, mindnyáiokat
meg kellett volna vetni?*

Igaz

Az megvetésről.

Igaz ez is és mindnyáian azt érdemlettük volna, az mint az kárhozatra rendeltettek. De Istennek kőszönyűk, hogy mi bennünk azt meg nem gondolta, hanem az bűnnek erejét megrontotta az ő fiának érdemért és el háritván az bűnnek érdemét rólunk, választot minket az idvőslegre.

Eph. 2. v. 3. Valánk mindnyáian haragnak fiai, mint egregek, de az irgalmas Isten megélesztet minket az Christus által.

Lám Szent Pál Rom. 9. v. 11 12. mindkettőt ki rekezti, mind az választásból, az jó cselekedetet, mind az megvetésből az gonozt mondván, minek előtte se jói, se gonozs, nem cselekedtek volna, meg
lón

*Isten mondatván, az nagyobb sölgál
az kissebbiknek, és Iacobot se-
rettem, Esaut gyűlöltém.*

Igaz az mondas, de mit akar-
jon az Apostal, eszedőe kel ven-
ned, nem disputal itt arról, mi-
okáért vetette Isten meg Esaut
és ismaelt. Csak arról hogy ez
válogatás, Ismael és Isáák kö-
zöt, Esau és Iacob között né eset,
vagy az bűnért, vagy az igazság-
ért mert egy arányuak voltak
és egy szüléktől valók, és egyik
sem volt, természet szerint job-
b az másiknál, azért noha saját o-
ka az megh verésnek, az bűn,
mind az által, hogy ugyan az ő
bűnösök között ilyen válo-
gatást tévzen Isten, hogy némel-
lyeket szeret, némellyeket gyű-
lölt

Az megvetésről.

lól, annak egyéb oka nincs az ő
rón akarattyanál.

*Lám azt mondják, hogy az bűn-is
és az hitetlenség is, az megvetésből
származik és annak gyümölcse, tehát
nem nézhetne ugyan az
bűnt az Isten?*

Ez-is tiszta hamisságh, mert
noha, az bűn meg vagyon a kár-
hozatra rendeltékben, és az hi-
tetlenség-is, mint *Ioan. 10 v. 26.*
mondja Christus. *Ti nem hisz-
tek mert nem vadtok az én juhaim
közzül.* Mind az által nem az
megvetés nemzi az emberben,
hanem az természet, és csak en-
nyiben függ az megvetéstől, hog'
az Isten *gratiáját*, az ki az bűnt és
hitetlenséget el vennéie, az em-
berrel nem hadgya közleni. Igy
he-

helyen marad az megvettettek
ben, mind az bűn, s mind az hi-
tetlenség, az az, mint az orvos
à ki meggyogíthatná az beteg-
séget, és nem akarja meggyogi-
tani, mondatik okának az beteg
halálának, maga az betegség
tulaydon oka, és nem az orvos
az halálnak.

*Micsoda gyűmölose vagon az
meghvetésnek?*

1. Első az megvakítás à szű-
nek meg keményítése és megh-
térhetetlenlegge à természet sze-
rint való bűnben, és hitetlenség
dben, mint *Esa. 6. v 10. Vakíts meg
ezt iz népet, és az ő szívét keményíts
meg, hogy valahogy meg ne terjen és
meg ne gyógyítsam őket.*

2: Malodik az örök kárho-

ZAL.



Az megvakításról.

zat, és teltestől lelkestől való
veszedelem.

*Rom. 9. v. 22. Az haragnak s-
dényi készítették az veszedelemre.*

**AZ MEG VAKI-
TÁSRÓL.**

*Ki dolga az megvakítás és
megkeményítés?*

Az Irás harmat nevez.

1. Először. Az Istent.
2. Másodszor, az Sátánt.
3. szor, ő magát az embert.

1. Az Istentől szól Moyses
*Exod. 4. v. 21. En megkeményitem
az Pharahónak szívét és el nem bo-
esáttya az én népemet.*

*Esa. 63. v. 17. Miért tévelyítettél
minket el Iehova az te utadról, meg
keményítetted az mi szívünket az te
félelmedtül?*

Roma.

Rom. 9. v. 18. Az Isten az kit akar meg keményít.

Rom. 1. v. 24. Adta őket Isten meg, vetet értelemre, hogy olyat csekedgyenek az ki nem illik.

II. Az Sátánról 2. Cor. 4. v. 34. Ha el fedeztetet az mi Euangelionunk is azokban fedeztetet el, kiknek ez világnak Istene meg vakította sziveket.

III. Az emberekről, Exod. 8. megkeményíté Pharaoh az ő szivet.

Matth. 13. v. 15 es az ő szemekes bédugaszták, hogy szemekkel ne láthatnának.

Psal 95. v 7. 8. Ma ha az ő szívát halljátok meg ne keményítsétek az ti sziveteket.

Miképpen keményít vakét és bontat meg valakit az Isten?

Az megvakításról.

Ki azt mondgya, hogy csak engedelemmel, ki azt mondgya, hogy ajándékának és segítségének meghvonásával, de egyik sem elég, mert noha mind a kétő megvagyon, akar mely hitetlen Pogányban is, de azért nem minden Pogány meg keményítetót. Továbbá ha megengedi lenni az meg keményítést, tudgyuk, hog' akarattya szerint engedi, mert senki őtet nem kényszerithetné mint mindenható Isten, ez penigh szintén annyit a tétléné mint ha ő maga keményíténé meg. harmadszor penig az írás ugyan nyilván mondgya, hogy ugyā meg keményíti Isten Pharahot és egyéb efféléket. Néki azt mondgya csak, hogy megh

ke-

keményíte magát, mint oda fel
meg bizonyítók.

Mikeppen tehát ?

Az Isten meg keményít vala-
kit, vagy ezköz nélkül vagy ez-
köz által. Ezköz nélkül penigh
kétképpen.

I. Először, engedelmével,
vagy türelmével, hagyván és bo-
csátvá az embert az önnön ki-
vanlágara, kiben az előt buzog
vala, nem külömben mint az ki
az víz párton alván nézi, hogy
más az vízben hal bé.

*Pfal. 81: v. 13. Engedtem őket az
ő síveknek keménységére, és az ő ta-
nacsokban jártanak.*

II. Másodszor, segítségnek
és meglágitó ajándékanak meg-
vonásával, kire azok méltatlanok

Az megvakításról.

nok valának, mintha az hajós
mester huzszúfagaban nem i-
gazgattya az hajót, hanem az
fzélnek és habnak szabadon en-
gedi, ha el mérül is. Ezt is bi-
zonyították az sz. Irások, mint

*Pfal 58 v 4. Az te szent lelkedet
ne veddel en tölem.*

*Deut 29 v 4. Nem adot tinék-
tek az Iehova szivet az értelemre és
szemet az látásra, és fület az hallásra
mind ez napiglan.*

Málodtzor az Isten ezeköz át-
tal keményíti az embert ez is
penig két féle.

1. Eggyik külső és magában
jó és idvősséges, mellyek az I-
stennek igéié, az Sacramento-
mok, csuda tételek, bölcseség,
kaszdagtság, birodalom, és Isten-
nek

kiket meg akar vakítani, és a fyi-
ra kezében bizza, hogy hatal-
massan cselekedgyék benne,
meg bolondítsa, meg részegit-
tse, megh keményítse és el ve-
tzeffe.

Deut. 28. v. 28. 29. Az több át-
kok között így szól. Meg véér té-
ged az Iehova bolondságal, vakság-
gal és rezkezeses lelkekkel, és tapogat-
wi fogsz az dél siben is mint az vak
tapogat az homályban.

Esa. 29. v. 10. Rom. 11. v. 8. A-
dot tinéktek az Iehova sanyáta lel-
ket, semet, hogy ne lássatok, és fület,
hogy ne halljatok. Sőt Ierem. 13. v.
12. 13. 14. azt mondgya, hogy
mint az palaczkot vagy tömlőt
az borral, sinton úgy tölti meg
az vak és kemény lelkekvel az

Az meg vakításról.

embert. Minden tömlő borral töltetik meg. Es imé én-is meg töltém ez földnek minden lakozóit, és az királyokat és Papokat rébségséggel és östve verem és rázom őket és meg nem bánom, hogy el nem rontanám őket.

Lám ugyan azt mondgya, hogy ő csallya meg és keményíti meg akit meg keményít?

Vgy vagyon és nem tagadgyuk azt, mert az meg keményítés felől immái hallottunk is, az csalárdtság felől penigh így szól. Ezech. 14. v 9. Ha az Propheeta meg csalatik és szól valamit, én lehoza csaltam meg azt az Prophetát. de azért maga egyiket sem miveli, mert az ő természeti tisztaság és szent, hanem az Sátán által, ki erre való mester: Mint noha

az bíró őli meg az embert, de azért az hohér által. Ez nyilván megh magyaráztatik. 1. Reg. 22. v. 20. 21. 22. az Achabnak Históriajában, holotigy szól az Iehova: Ki csallya meg az Achabot hogy el vesszen Rámót Gileadban. Es szólta ki egyet ki mást hozzáia, akkor jutta egy lelek, ki meg állapek az Iehova elöt, és monda. En meg csalóm ötet. Az Iehova pedig monda ő neki, miképpen? Felele, ki megyek és hazu lélek leszek minden ő Prophetáinak Bájában. Monda azért, megh csalod és meg mivelheted, mennyel ugy cselekedgyel, mostan azért imé hazugh lelket adot az Iehova minden te Prophetáidnak Bájában.

Kiket vakit meg Isten?

Soha nem az válaztottákat,

Az megvakításról.

hanem csak az megvettettek és ezeket penigh mindeniket, noha egyiket inkább, hogy nem mint az másikat, kivalképpen azokat, kik az Istennek igéjét halyák és csudáját láttyák avag' kik az Pogányok közzül a többinél bölcsebbek.

Rom. 11. v. 7. Az mit az Izrael keres azt meg nem találta, de az vakítottak meg találták, az többi pedig megvakultanak.

Lám, Esa. 63. v. 17. az Ecclesia is így panaszkodik: Miért tévelyítettél minket el Iehova az te utaidrol, es meg keményítettél minket hogy ne féljünk téged?

Kétféle tagjai vадnak az Ecclesianak, Szentek kik gyakorolta oly kevesen vannak, hogy meg
sem

sé teczenek mint Illyes idejében:
 Es *Hipocriták* kik többé vannak, és
 kikket gyakran Isten külső osto-
 rával, egy aránt fanyargattya az
 szenteket. Azért noha az szen-
 tek üressék, az vakfagtul vagy
 keménylegtül, még is az külső
 gyülekezetnek egyességért és
 az Istennek ostorának közönse-
 ges vóltáért, egy aránt vádolyák
 magokat az Isten előtt az több so-
 kasággal, más az, hogy valami
 részről az válaztottak is megh
 keményednek, mint David' az
 paráznaóságban és kevélyteggében,
 de sem nem tellyességget és de-
 rékképpen, sem nem mind vé-
 gíg, hanē csak ideigh. Így szól
 szent Pál is az Izraelről.

Rom. 11. v. 29. Attyámfiai tudto-

tokra

Az megvakításról,

tokra adom az tüköt. Hogy az keményiség, réss szerint esset Izraelen.

*Mi okáért vakít meg
Isten valakit?*

1. Indító oka az bűn, és kiváltképpen az Isten feletlensége, hogy hivatalyát meg urállyák, és vakmerőképpen törekednek az igazság ellen, azért az Isten-is jobbá meg keményíti őket, hogy az miben el indultanak véghez vigyek.

Rom. 1. v. 21, 24. Mert megismérvén az Istent, nem úgy dicsőíték mint Istent, annakokáért razita őket Isten, az ő szívük kívánságára. Es ilmeg, miért hogy sólgálnak az teremtet állatnak, el hagyván a teremtet, Isten is adá őket bídalmas kívánságok.

ságokra. Vgyan ottan. Ezekért
 atta Isten őket szidalmas indulatokra,
 hogy önnön magokban fogadnák az ő
 tévelygéseknek fizetését, az mely illik
 vala. Ihólt antimistiának, az az:
 illendő és méltó fizetésnek vagj
 jutalomnak mondgya, az ke-
 ményleget.

2. Tess 2. v. 11. 12. Miért hogy
 az igazságot nem szerették, hogy idvö-
 zülnének, azokért bocsát ő reárok I-
 sten tévelygésnek erejét, hogy az kik
 az igazságnak nem hittének, hidgye-
 nek az hazugságnak

De vége három vagyon?

1. Első vége, hogy ez lelki ö-
 storral meg büntettetvén megh-
 ne térjenek, hanem az mint ér-
 demlik el vesztzenek, és így
 szokta az Isten az bünt, bűnnek
 meg büntetni.

G5

Pfal

Az megvakításról.

Psal. 18. v. 26 27. Az szentel sz. vagy, az ártatlannal ártatlan, a fortélyossal pedig fortélyoskodol.

2. Hogy az választottak példát vegyenek ezekről, hogy el ne merüllyenek ők is az vétekekben, hanem fellyék Istent, mint *Rom 11. v. 20. ők az hitetlenségért vágattatának ki, te pedig hit által állás, el ne hidgyed magadat, hanem fely.*

3. Hogy az Istennek hatalmaságának, és igazságának dicsősége ki jelennyék minden teremtetőt állatok előtt.

Exod 9. v. 16. Rom. 9. vers. 17. Pharahoról így szól, azért támasztalak téged fel, hogy megmutassam te benned az én hatalmaságomat, és hogy hirdettesek az én nevé minden egész földön.

Miért parancsollya tehát Isten, hogy
 o, uk magunkat az büntül, ha ő az, az
 ki meg keményít, vakít, és külömb
 külömb kívánságokra tásít?

Effele ellenben vetés támadá
 testnek okosságátul, kit meg kel
 zabolázni hogy ne merien Isten
 ellen zugodni, kinek az ő itéleti
 feneketlen mélység, azért jól e-
 lszünkbe vegyük amaz mondaft.

Deut. 19 v. 29. Az titkot ha
 Istenre, a mit meg jelentet peng, tie
 az és az te fuidé' hogy meg cseleked-
 gyed. Mitehát az hitre, az pœ-
 nitentiára, és bűnnek el tavez-
 tatására, kiket meg jelentet vi-
 sellyünk gondot, amaz mély ti-
 tokra peng, kivel nekiket meg
 vakít, ne siessünk vak merőkep-
 pen, mint az ő törvényben nem

Az megvakításról

szabad vala à belső *Sanctuārium-*
ban béméni. Ióllehet ennek is
oka à szófogadarlanlág és à bűn
mint az következendő ellenbő
vetésből meg érted.

*Ezt is mondgyák, hogy nem fér
őssve ez kettő, hogy meg keményi
tlen Isten valakit, és bűnnek
oka se legyen?*

Ha ugy keményitene megh
valakit Isten, hogy az oka az ke-
mény vakmérőségnek benne
nem volna, tehát igazságához
nem férne semmiképpen, sőt jól
szűnkben tarttuk, hogy az lá-
tók között lágynak között csak
eggyet sem vakit sem keményit
meg Isten, de hog' vélek természet
az vaklág és keményiség, és e-
hez Isten hiyatalya ellen jó ked-
vek

vék vagyon, nem az Isten bűne
 hogy jobban megh keményed-
 nek naponként, mint az verem-
 ben való ganei természet lze-
 rent-is bűdös, de az nap nem o-
 ka a bűdösségnek tulaydonkép-
 pen, csak hogy az benne való
 bűzt jobban fel indította, és ke-
 verte.

*Jacob. 1: v. 13. 14. Senki ne mond-
 gya, mikor késirtetben esik, hogy Isten-
 től késirtetik: Mert Isten mint hogy
 gonosszal meg nem késirtethetik, így
 senkit sem késirt. De kiki meg késir-
 tetik, mikor az önnön saját kívánsá-
 gátul el vonattatik, és meg étettetik.*

Magyarázd meg ezt nyilvánban?

Mind az vaklág, mind az meg
 keményítés három fele.

I. Az meñyibé elől járó bűn.

Az megvakításról.

11. Másodszor, az menyiben az elől járó bűnnek meg büntetése.

111. Harmadszor, az menyiben több egyéb teke bűnnek oka és gyökere.

Az menyiben bűn és bűnnek oka, senkit Isten megh nem keményit. De az menyiben büntetés, az vaktság, keménység, ódolga, kinek szabad ugy mint bírónak az gonosz tévő embert oly büntetéssel büntetni az ki néki tetzik. Miért pedig hogy ilyen ostorral él az Isten gyakorta, ez az oka, hogy az ó igazságához illik, hogy az ki mint vétkezet, hasonlatos büntetése legyen.

11. Másodszor, hogy az ki az bűn-

bűnben gyönyörkedik, az bűnben veszszen el. Ebben penigh színtén oly tiszta az Isten, mint az jó orvos, ki purgatiót ad a beteg embernek, ollyat ki valami kárt is tétzen, de azért gyógyulásra való.

Rendelt é Isten valakit az megvakításra és megkeményítésre?

Nyilván való dologh, hogy semmit Isten idő szerint ollyat né cselekelzik, kit öröktől fogván el nem rendelt volna, azért az megkeményítésre is elrendelte azokat, az kik arra valók. De nem annyiban az mennyibő az keménység vagy bűn, vagy több bűnek nemzőie, de a mennyiben az elől járó bűnek megh büntetése: mert bűnre senkit Isten

Az megvakításról

Isten nem válastot, sőt minde-
nekről meg tiltotta és oka sem
akar lenni. Psal. 5. v. 4. Nem aka-
rod te Isten az bünt.

Ezeket jól érté és jól véstem essem-
ben, hogy az meg keményítés, és a
megh vetés együtt járnak, mond
megh immár azt is mi végre vét
meg vagy rendel Isten valakit
az kárhozatra?

Három vége vagyon.

I. Első, hogy Isten az bűn el-
len az ő nagy haragiát és igazsá-
gát meg mutassa.

II. Második, hatalmasságát,
mellyel örökké el rontya az ő
ellenfegit.

III. Harmadik, hogy megh
mutassa ezeknek szörnyűvesze-
delmekből az ő irgalmasságának
mond-

mondhatatlan nagy vóltát a vá-
lazottakban, kiket jó kedvéből
ugyan azon kárhozatból szaba-
ditot vólna megh, mind ez há-
romról szól Pál Apostol.

Rom. 9. v. 22. Ha az Isten megh
akarván mutatni az ő haragját és
megjelenteni hatalmasságát, nagy en-
gedelmességgel el szenvedte a haragnak
edényit, kik a veszedelemre kebitette-
nek, és hogy megjelentené az ő dicsősé-
gének gazdagságát, az irgalmasság-
nak edényihez, kiket az ő dicső-

bitet. Mal. 1. v. 2. 3. Ezt mond
az Iehova, szerettelek tietek
mondátok, miben szerettelek. Nemde
attyafia valaé Esau Iacobnak, és még-
is Iacobot szerettem Esaut gyűlöltem.
Ekkédig eleget értettem az vála-
zástól, és látom, hogy az irás szerint
tanítsa

Az meg vakításról.

nitás, de csak ez áll előttem, hogy
ijeztő tudománynak, és nagy
késirtetre való útnak ter-
ezik énnékem lenni?

Oda fel is megh mondók,
hogy nem oka ez fele dolognak
az igaz tudomány, sőt hogy ma-
gában vigasztalást adgyon az hi-
veknek, innen is megh teezik,
hogy soha addig az ember szivé-
ben megh nem nyughatik hané
ha bizonyos lézzen idvösségeről
soha penig arról bizonyos nem
lehet, hanem ha el hiszi, hogy
Isten őtet öröktől fogyan sze-
rette, mind az által, miért hogy
felelmes szivek vadnak, kik hir-
telé è megly tudománynak min-
den fundamentomat ezekben
nem vebetik, és semmivel ha-

ma-

maréb, és inkább nem larkallya
megh az Sátán az embert, mint
ezzel, miképpen sok Izentek-
nek példája megh mutattya. E-
zeknek vigasztalásokra, lássuk
meg honá isméri, és mehet, em-
ber végére az ő választásának.

V. AZ VIGAZTA- LÁSOKRÓL. NB.

*Mivel keltebát magát bátoríta-
ni az keresztény embernek?*

Azzal hogy minde...

nélkül el bírdye, hogy...
tot az idvősségre... nek oly
bide...tomból, ki soha fel nem
bomolhat.

*2. Timoth. 2. v 19. Az funda-
mentom erőssen meg ál, kinek ez az
mecsseti, tudgya az Vr kicsodák az ővei.*

Hon-

Honnan ismerjük meg

Honnan ismerjük meg, ha vá-
lástattunké az életre?

Kettő az út, egyik az elől-
járó okok, másik a következzen-
dő gyümölcsök.

Hány az előljáró ok? Három.

I. Az Euangeliomnak igéje.

II. Az Sacramentumok.

III. Az B. léleknek bizony-
gátetele.

Hány féle az következendő
gyümölcs?

Négy, az igaz hitt: az uyon-
san sületés, az lelki öröm, és vigasság,
az jó cselekedet.

Tehát két dolgokról lehetünk mi-
denestől fogván bizonyosok?

Vgy vagyon.

Hogyhogy biztathatjuk magun-
kat az Euangeliomból?

Az Euangelium örvendetes i-

zenet; mely igiri minden bűnös embernek, megterőnek, bűnösnek bocsánattyát, mint.

Ezechielnél, Cap. 18. v. 23. élek én Isten nem akarom az bűnös embernek veszedelmét, hanem hogy megterjen és éllyen. En ismértem bűnös voltomat, igyekezé megterni, és bűneimnek bocsánattyát kérni az Christusért, tehát nekem esküt megh Isten, énné ké kívánja életemet, és né akaria veszedelmemet, ha pen vesdelmemet né akaria, bizony róktúl fogva szeremet.

1. Másodsor, az Euangelium parancsollya Isten, hogy hűgyünk, mint, Marc. 1. v. 15. Tartsatok pœnitentiát és hűgyetek az Euangeliumnak, kel tehát minden

Honnan ismerjük meg.

den részének hinnünk az Euangeli-
giumnak, de az többi között
ezt is prædikállyá az Euangeli-
um, hogy válastattunk mi az
idvösségre örök időktől fogva.

*Eph. 1. v. 3. 4. 5. Aldot az Isten
és az mi vrunk Iesus Christusnak
Atya, miképpen válastot minket
önnön magában ez világnak alkutá-
ja előt, ki el tökélet minket az fiu va
fogadáfra &c. Minden keresztényen
ember azért, valaki szive szerint
gattya az Euangeliomot ezt
az iger szabadon mondhattya
magáról. Aldot vagy te Isten,
az én Vram Iesusnak sz. Atya, ki
engemet válastottál öröktől
fogva, hogy fiaddá fogadnál.*

III. Harmadszor, az *Euange-
lium* azt is prædikállyá, hogy az
Chri-

ba választattunké az életre? 87

Hogy hogy az Sacramentomokból?

I. Parancsollya Isten, hogy
megh keresztelkedvünk Atyá-
nak Fiunak és Szent Léleknek
nevében, kiben szintén olyan
fogadást tészem, Isten, mint ré-
genten minémű friget tén Ab-
rahammal és az ő maradékival,
hogy mi Istenünk lélzen. Te-
hát az Isten ki az ő fogadásiban
igaz az ő frigyét meg né máskül-
ly, és miképpen én meg kereszt-
telkedtem az Atyának, Fiunak,
és szent Léleknek nevében, a-
zon képpen attul az Istenőt vá-
lasztattam-is. *Marc. 16. v. 16. Va-
laki hissen, és meg' keresztelkedik id-
vözül.*

II. Azt mondgya az Christus
Ioan. 6. v. 56. Valaki eszi az én teste-

H 2

met

Honnan ismériük meg

met és istva véretem, én ő benne, és
én bennem, és örök élete vagyon. E
nek penig bizonyos zálogját
külső pecsetit is adta az vég vac
csorában való kenyeret és bor
kiról azt mondgya, *vegyétek, e
gyétek, és igyátok ezt mindnyáian*
Vgy annyira akaria penigh köz
leni az méltán vévőkkel az ő tes
tét, vérét, hogy azt az éltető
állatokat-is az ő testéről, vére
ről nevezte, mondván, *ez az én
testem és az én vérem*, tehát vala-
menyiszér élek az Vr vacsoráia-
val, így biztathatom magamat,
Isten az ő szerzésével nem já-
czodik. De énnekem azt mond-
gya, hogy vegvem. és egyem, és
igyam, az ő testet, és az ő veret,
azert bizonynyal velem akaria
köz-

közleni és közli is testét vérét:
De az kivel azt közli örök élete
vagyon annak, és ő abban lakozik,
örök élete penig csak az választottaknak
vagyon, hát én azok között való vagyok.

Hogy hogy az Isten lelkével?

Mert minden választot fiainak
adgya Isten, az zálagh és el foglalo
lelket, mint egy sz. Miklos penzét az áruban.

*Galath 4. v. 6. Miért hogy fiak
vadtok, el küldte Isten az ő fiának
lelkét az ti Bivetekben. Ez penigh az
Lélek valakiben lakozik, de bizonságot
tészen szivében, hogy Isten fia legyen.*

*Rom. 8. v. 16. ő maga az Lélek
bizonságot téssen az mi Lelkünk
szivében, hogy Isten fia vagyunk. Vala-*

laki érzi azért magában az Isten
leikének jelen voltát, minden
kétségh nélkül el hídgye, hogy
válaztatot az idvősségre.

Hogy hogy az igaz Hittel?

Mert az igaz Isteni ismeret és
az igaz hit, melyben à Christus
Iesufért bűnünknek bocsánat-
tyát hiszszük és ebből meg nyug-
lunk, csak az válaztattnak
adatik, mint oda fel meg bizo-
nyítottuk.

*Act. 13. v. 48. Es hívének valakik
rendeltettek valának az örök életre.*

*Matth. 13. v. 11. Tinékiek adas-
tatot meg ertenelek à menyorságnak
titkait, egyebeknek pedig nem. Va-
laki azért hiszen es hittel enged
az hivatalnak, kétség nélkül vá-
laztatot, el is hitta azokat.*

Ho

ha választanunké az életre?

Ha salám meg sem ismerheti az
ember, ha vagyone' hűti
avagy nincs?

Azt mondgyák némelyek, de
merő hazugság, mert különbé
tanit Pal Apostal mondván: 2.
Timoth. 1. v. 12. Tudom kinek hit-
tem. Bizony ha ő tudgya, min-
den keresztényen embernek tudni
kel, sőt ugyan parancsollya is.

2. Cor. 13. v. 11. Kefirtsétek meg
magatokat ha az hitben vadtok, is
magatokat próbálljátok meg: Nem
ismeriteké, hogy az Christus bennetek
vagyon? hanem ha meg vetettétek
vadtok. Továbbá az hívek nyel-
vekkel is vallást tóttek hitekről
az Christus kérdélere, mint

Marc. 9 v. 24. Híszé: Hísek
Iram, de légy segitsegel az én hite-
lenségemnek.

1023.

Honnan ismerjük meg

Ioan. 11. v. 25. Szól Christus az Marthanak: *En vagyok az élet és az feltámadás, hiszed-e ezt? Mond Martha, hissem Vram, hogy te vagy az Istennek fia az Christus. Effele vallás-tételekre Christus sem kényszeritené az Izenteket, az szentek sem igazán felelnének, hogy hisznek, hanem ezt kellené mondani, nem tudó ha hiszeké vagy nem, hog' ha az hitőt az ember magában meg nem ismerné, sőt ha az tüzet az tűstin meg ismeri az ember, bizony az hitőt is az gyümölcsén, mint az lelki nyogodalmon és vallás-tételen, s egyéb effelen, az kiktől imár ezennel emlékezzünk.*

Hogyhogy az nyonnan sületésből?

Mert mint hogy természet

Be-

Izerint a bűnek rábjai vagyuk,
és vagy akariuk vagy nem, szől-
gálnunk kel az bűnek. De az
Isten lelke az bűnek igáiát meg
rontya bennünk az testet megh
öldökli, az igazságra meg élezt.
Ezt pedig senkiben nem csele-
kedi, hanem az válastot fiakbá,
imár mindenikünk meg ilmér-
heti magában ha az igazságot és
az Isten törvényét, szeretié. u-
rállyacé, avagy né az bűnt, szent-
túl élhet vagy még is az bűnek
uralága alatt vagyoné, az mint
Szent Pál mondgya. Rom 6. v 20.
21. 22. *Mig Bölgi valátok az bű-
nek szabadok valátok az igazságtól,
mi hasznát vöttétek azért azoknak
akkor kiker mostá ugyan ségyenletek.
Mostan penigh megh szabadulván az*

H s

bűn-

Honnan ismerjük meg

büntül és istennek szolgál lévén gyümölcszetek vagyon az meg szentelése, nincs tehát olly kereztven ember ki erről az ő választását meg nem ismeri. Azért innen is így vigasztalhattuk magunkat.

En gyűlölöm, utálok és ségvenlem az bűnt, ellene törekedem, és minden tehetségemmel őni akaró tőle magam az isten törvényében pedig gyönyörködöm szíven szerint, és az mennyire lehet engedni akarok neki. Ez pedig csak az választottaké, tehát én kétség nélkül azok között való vagyok.

Hogy hogy az leiki örömből és csendeségből?

Mert az békeség, h és az leiki ismeretnek csendesége, mivel csudaképpen örvendeznek az szentek, né adattatik egyebeknek

nek, hanē csak az valasztottak-
nak, kiket megh igazit és megh
nyugot, hogy minden felelem
nelkūt támazkodgyanak az Iſtē
kegyelméhez, és ne rettegjenek
mint az Saul, az ludás, az Cain,
hanem bátran kiáltanak Iſten-
hez mondván, *abba Pater, mi A-
tyánk. Rom. 8. v. 1. Megh igazul-
ván hit által békeſégünk vagyon I-
ſtennel. Luc. 1. v. 68. 74. Aidot az
Iſten ki megh látogatta az ő népet hogy
meg ſabadulván mindē ellenſégink-
tül, felelem nélkül ſőigálnánk ő neki
cellyes életünkben.*

*Eſa. 9. v. 3. Vigadoznak te elöt-
ted, mint az aratáskor, es mint az kik
az ragadománt ofztják.*

*Pſal. 4 v. 8. Adtál örömöt az én
ſivemben inkább, hogy nem mint mi-*

Honnan ismerjük meg

kor ökborral és olajjal bővölkednek.
Azért valaki ezt az örömet ma-
gában érezi minden kétség nél-
kül el hidgye, hogy az választot-
tak közül való.

Hogy hogy az jó cselekedetből?

Ez leg nyilvánban való gyű-
mölése az választának, ki em-
bernek szeméden is akad, mert
erre teremtette ugyan Isten
az embereket, mint irván va-
gyon. Eph 2. v. 10 *Eo alkotmányt
vagyunk kik teremtettünk a Christus
Iesusban az jó cselekedetekre, melye-
ket késítet Isten hogy azokba járjunk.*

1 Ioan 2. v. 3 *Ezen tudgyuk hogy
ismerjük őtet, ha az ő parancsolatis
meg tartjuk. Peter pedig ugyan
nyilván bizonyágnak mondgya
lenni az választásról az jó csele-
kedetet.*

2. Pet.

2. Petr. 1. v. 10. Atyámfia i gye-
kezzetek az ii hivataltokat és vála-
zástokat megh erősíteni, mert ezeket
ha művelitek soha meg nē csalattok.

Azért ha kinek kedve vagyō az
jó cselekedetre, és ha el elni tör-
tenik is meg helyére ál pœnitentia
által, kétség nélkül válaztatot
az idvőségre.

Ertem ezeket és örülök néki, de
nagy sokan életeknek iób részé-
ben semmit nem éreznek ma-
gokban efféleket.

Vgy vagyon, mert az Isten
az válaztottakat nem egy a-
ránt hyja, hanem mint az para-
bolában meg vagyon, némelyet
reggel, némelyet három, hat és
kilencz órán, némelyet szinte
estve 11. órán az ő szőlőjében,

Honnan ismeriük meg

és ha külső hivatallal hitta-is, gyakorta tovább hallaztva az belső hivatalt. Nem csuda tehát, ha az gyűmölcsét nem éri az hivatalnak mert még a faja sem volt benne. De azért haláloknak orájaig mind jó reménység lehet felőlök, ha csak egy orával előbb hja is, mint az tölvay az kereszt fán, de azért az hivatalnak gyűmölcsét ugyan meg érezi, mint az hitet, uyoñanszületést, lelki örömet, és jó cselekedetet. Bátor azért szintén halálának oráján is csak egy tik monvúltvel előtte, hogy ez világól ki mulik eresse ez induatokat magaban, tudgya bizonyal, hogy öröktől fogván rendeltetett volt az életre.

De én

De én előttem még ennél nagyobb ne-
 vesség vagyok. Mert én magamban
 is gyakorta látok oly fogyatkozást,
 hogy vagy semmit effele indulatokbá
 nem érzek, vagy csak alig érzem, ki-
 ről sok panaszt a Szenteknek olvasom,
 mikor azért erre jút dolgom.

mihez kel akkor fognom?

Méltó kérdés ez, mert az ki
 mind ezeket magában érzi, ha
 mind ez világh kü'ömbet mon-
 daná is még is szinte semmit né
 fel az kárhozattul. De az Isten-
 nek fő fő szentei / és mentül in-
 káb, valaki Istennek kedvében
 (vagyon) annyira meg rém'ű nek
 gyakorta, és minden gyű'öl-
 zésében az választálnak meg h fo-
 gyatkoznak, hogy sem az hitő
 nem érzik, sem belől örömök

Honnan ismerhettük meg

ninesen, sem az jó cselekedet
nincs, mint az Davidban megh
teezik. Itt válik azért meg az
bóidoglás, miképpen oltalmaz
hassuk meg magunkat a kétleg
ben elestől, mert ez kettőnek
egyikét akarja a Sátán el hitet
ni velünk: vagy hogy soha az
előt sem volt igaz hitünk, hanem
csak tettetet vagy ha volt is, azt
az mi bűneinkkel el vesztettük.
De mi ezek ellen négy dologgal
vigasztaljuk magunkat.

Melyik az első?

Miért hogy het fele biztatá
sokat számlálánk elő, soha ugy
nem hágy el Isten bennünket,
hogy mind az héttől egyszer s
mind megfeszíson, azért min
denik előttünk legyen, és ha
csak

csak egyiknek őrizzük jelen
vóltat. is, bár azt is csak gyen-
gén, még is bátran el hídgyúk,
hogy Isten, soha el nem vét sze-
me elől. Így Peter noha az jó
cselekedetet, hitet és ugyan
születést, és örömet el temette
az Christus meg tagadásával, de
azért még is meg marada benne
az Isten lelkének bizonság réte-
le.

Így némelyben az hitnek sem
mi érzése nincs, mind az által az
igen még bádgyat szivek lelkek
még is tohazkodnak Isteñek és
könyörögnek. Az imátság pedig
hitből származik. Sőt ha annyira
el fárad a nagy lelki késirtetnek
és felelemnek miatta az ember-
is, hogy végre az könyörgést
el un-

Honnan esmérhettyük meg

elunnya, meg is ottan ottan fo-
házkodik, noha elzében sem vé-
szi magát. Ezt az foházkodást
penig szent Pal azt mondgya,
hogy az Isten lelke indittyá mi
bennünk.

Rom. 9. v. 26. Az lélek is segeti
az mi erőtelenségűnket, mert mit ké-
rünk, az mint kellene nem tudgyuk,
hanem ő maga az lélek, esfedezik e-
rettünk meg mondhatatlan foházko-
dásokkal. Az ki penig az szívét vis-
gállyá tudgya mit akar az lélek, mert
Isten szerint esfedezik az szentekért.
Tehát valaki foházkodik Isten-
hez vagyon az hitnek valami
szikrája benne, és az szent Lé-
leknek valami ajándéka. Ez pe-
nig az kiben vagyon kétség nél-
kül valasztatot. Ezzel te gon-
dol-

dollyunk pedig, ha igen kicsin
 hitünk vagyón-is, mert noha az
 mi idvőségünket hittel kel mi-
 enkké tennünk, de azért nem ál-
 az hitnek vagy nagy vóltá, vagy
 kicsin vóltán, hanem csak igaz
 hit legyen, ha csak olyan mint
 egy mustár mag-is, bizonyosla-
 tészen minket a mi választásunk
 tól Igy érts az több gyümölcs-
 ről is akar mellyiket érezed
 magadban.

Mellyik az második?

Ha szinte nem érzed az hie-
 nek jelen vóltat is és szintén
 ugyan bé dugatztatik az szá-
 jad-is, ugy annyira, hogy nem
 mertz szólni az Istennek ug' feliz
 tőle, sőt ugyan valamennyire el-
 futz tőle is, és mint ha meg kez-
 de

Honnan ismerhetjük meg

denéd gyűlölni Istent-is ne lies-
semmit, hanem erőlködgyél, tu-
lakodgyál, az kétségben való c-
fessel, várakozzá, az reményseg-
hez kapj. Így leszen, hogy ha-
ma meg télemlettel, hólnap va-
lami vigasztalást uyit Isten, mint
az Dávid biztattyá magát.

*Psál. 42. v. 12. En lelkem miére
báborodtál meg, bizzál Istenben még
egyset dicsírni fogom ötet*

Mellyik az harmadik?

Mikor a nyira el badgyadük,
hogy ugyan nincs immártemmi
vigasztalásunk, tehát jussanak
mindgvárást eszünkben, az régi
szenteknek példái, kiket, noha
öket is csak nem pokolra raszi-
totta Isten, de még is megh ő
hözzaia kiáltottak, és noha fe-
lette

lette igen vétkeztenek, kiért az lelki probával meg fanyargatta őket, mind azáltal meg halgatta könyörgéseket, és noha nem mindgyarást, de azért jó idejénkorán, meg vigasztalta őket, ezt olvassuk az Sólárban.

Pfal. 77. v. 3. 4. Hogy így szól az Propheta. *Nem akar vala meg vigasztaltatni az én lelkem. Megh emlekezem vala Istenről, és halgatok vala, söllok vala és meg sörula az én Lelkem sela: Megh tartoztatád az álomtul az én semeimet és ezt mondám, megh kel halnom: Ez az panasz, de lásd ugyan ottan mivel biztattva magát mond. Vallyon s-mind öröкке hátra veté az Isten, és soha nem akaré nekem megh kegyelmezni? Vallyon s-mind végigh el*
fogyoté

Honnán ismerhetjük meg

gyeré az ő irgalmassága? El fogyózik az ígért (az vigasztaló ígért) nemzetiségről nemzetiségre, vallyon elfelejtkezete az ő irgalmasságáról az Isten, még rekeztette az ő könyörületességét sela? Így kel nekünk is magunkban tusakodnunk. Így cselekedek Ióh Pátriárca is, miát az egész Historia meg mutatya. Így Psal. 6. v. 4 az Daviányira el felemlót, hogy lá mirpanaszolkodik. Az én lelkem felötte igen meg isedet. Te penig lebeva meddig? De ismegh így könyörög vers 5. Téry megh lebor. Szabadits megh az én lelkemet, tart meg engemet az te nagy irgalmasságodere. Illyen az 13. Psalmus is főképpen penig az 22. Psalmus ide való, kit méltó, hogy az k

ref

az Christus imádsága örökké fo-
 ganatos Istennél. Tehát mint
 Peter Apostol, noha meg taga-
 dá az Christust, noha szörnyű
 bűnben elég, noha semmi ma-
 radékát az hitnek nē érezi ma-
 gában, mert meg tagadá nagy e-
 rős esküvéssel azt, az kiben kel-
 vala hinni, még is az Christus
 imádsága tzetint ugvan tellye-
 séggel hiri el nem fogyot.

Azonképpen ha mi egy es-
 pet magunkban nē érezzünk
 sőt semmi jót nem látunk
 gondolkodgyúk róla: hogy vol-
 valaha hitünk, érzettük gyümö-
 cseit is, tehát soha ki nem elűn-
 Istennek válaztálából.

Erre példa nekünk Sz Davi
 Psal. 142. v. 3. 7. El fogyatkozot
 4 6 ben

Monnan ismérhetjük meg

bennem az én lelkem, és bennem el-
epedet az én szívem. Eszemben jutnak
az régi napok (idők) elmélkedé min-
den cselekedetedről, az te kezednek
munkájáról besseltek.

S V M M A.

Az kereztvény embernek lel-
ke meg nyugova vagyon, az vá-
laltásnak isméréstiben. Az vá-
laltást pedig kiki magabá meg-
ismerheti az Euangeliumból I-
en lelkének bizonylag tételé-
öl és az váltaltásnak gyümöl-
cseből, kiket magában érez, ha-
enig né mindenkor érezi min-
eniket, csak egyiket éreze is
reménységben légyen, és az
zenteknek példájával tartsa
magát, és az régi és előbbi jó tételiről
gondolkodgyék Istenek,
kiket

kiket (mint hogy ó keze munkáját félben nem hadgya, azonképpen ha egylzer el kezdet mi bennünk véghez is viszen. Es szintén akkoron is beñünk tartya, mikor semmi jelenfége nincsen. Mert noha az fa tálben se levelet, se gyümölcsöt nem terem, azért ugyan élő fa: Vagy az tűz az hamu alatt langot nem bocsát, ugyan égető tűz azért. Vagy noha az kisdéd csecsemő gyermek, részeges, és hagymában fekűvő ember is, noha egyik is az okosságnak erejét ki nem mutattya, de ugyan okos azért. A zonképpen az ki kérésben előt is és meghalutta benne az Isten ajándéki, ugyan ot vagyō azért az mag, nem kü-

Honnán ismerjük meg

lőmben, mint egy kis tűz az lok
hamú alatt volna, ki mikoron
szűlyák ismeg fel gerjed.

Hogy igaz legyen az Isteñek
igireti, mely vagyō. *Esa. 59. v. 21.*
Ez az en frigyem, mellyet én kötök ő
vélek, ezt mondgya az Iehova: Az
én Lelkem ki te rajrad vagyon, és
és az igik mellyeket adtam az te sá-
jadban, nē szakadnak ki az te sájad-
ból sem az te magadnak magvának
sájából: mostantul fogva mind örök-
ké. Az békeslegnek penig Vra-
és az vigasztalásnak Istene, min-
den effele törődelmes szivű em-
bereknek lelkeket támogassa sz,

Lelkével, az ő Fiaért az

mi Vrunk, I E S V S

Christusért.

A M E N.

AZ VR VA
 csorájáról való i-
 gaz értelem mind az Pá-
 pistáknak mind az Bren-
 cianusoknak tévely-
 gések ellen.

Hányféle eszközökkel szokos Isten eleitől fogva élni, az mi idvőségünknek meg szerzésében?

Kettővel: Igével és Sacra-
 mentumokkal, vagy külső és
 látható pecsétekkel, kiknek ál-
 tala hűtőt teremti mi bennünk
 az Istennek lelke, mely hit által
 meg is igazulunk, és idvözű-
 lünk is.

Az Vr Vaesoráiáról való

Micsoda igéről szólazz?

Azt mondom Isten Igéjének,
az kit meg irtak az Prophéták
és Apostalok, kinek két része
vagyon, *Törvény és Euangelium*,
erről mondgya Sz. Pál Apostal
Rom. 10. v. 17. Az hit hallásból va-
gyon, az hallás pedig Isten igijéből.

Mit mondaz Sacramentomi...k?

Magyarul vagy Szentlégnnek
vagy szent cselekedetnek, vagy
sz. Ielnek mondhatjuk: Mert
semmi nem egyéb, hanem Isten-
től szereztetet szent cselekedet,
mellyel az ő igiretit nyilvánban
valóvá teszi, és meg erősíti, és az
vévő személyeknek hűtőket ug'
mint látható és tapasztalható
pecséttel és szalaggal meg *con-*
firmállya, mint az környűl meték-

ke-

kedéfről mondgya szent Pál
 Rom. 4. v. 11. Es jelül vévé Abra-
 ham az környül metélést az hitnek i-
 gasságának pecsetit.

Miért akarta Isten az ő igéje mellé
 adni az Sacramentomot-is?

Ióllehet az ő el tökélet ke-
 gvelmének kimutatása és jelen-
 tése szintén eléggé meg teczik
 az igiből-is, kit minden nap e-
 lőtünk hirdetet az emberek ál-
 tal és nem külömbben praedikál
 tat, mint ha önnön maga dayi-
 kálkodnék, mi velünk, mind az
 által az ő igéje mellé akarta az
 Sacramentomot-is rendelni, hogy
 még az ostoba elméjű emberek-
 is, efféle külső és látható álla-
 tokból bizonyosok lehetnének
 az Isten igireről, és el hinnék.

I s

hogy

Az Vr Vactoráiáról való

hogy nem jaczodik Isten az ő fogadásiban, nē külömben mint mikor az Fejedelem *donatios* ad valakinek, igiretit levelével is, de annak felötte pēcsőivel is meg erőlti.

*Mintba azt jelentenéd, hogy az Sa-
cramentomok majd nyilvánban
confirmallják meg az mi
hitünket?*

Noha az ige nélkül semmi az *Sacramentö*, mind az által ha az igével együtt jár az *Sacramentom*, eñyivel nyilvánbā meg magyarázza minékünk, az Isteñek lat-hatatlan kedvét, hogy az igét, csak fülünkkel halljuk, de a Sa-cramentomokat szemünkkel is nézzük, kezünkkel is megtapaz-talhattjuk, és sok egyébféle ér-

zékenységünkkel is meg érezzük.
Tudgyuk pedig, hogy az szem-
látomás mindenkor bizonyosb
az puzta hallásnal.

*Ertem, de mond meg immár hogy
hogy szolgál minékünk mind,
ez két eszköz?*

Imigy: Isten minékünk vá-
lástot fiainak örök életet íze-
zet és rendelt, meg minék előt-
te ez világnak fundamentomit
fel verné, *Eph. 1. v. 4.* Ezt pedig
ez örök életet az igében igéri mi-
nékünk, honnan *Ioan. 6. v. 68.*
örök életnek igéjének nevezte-
tik.

Az Ige pedig az örök boldog-
ságra veszerelvén minket, három-
dologra tanit kiváltképpen.

1. *Elsőör, az jóknak kibé ál*

az ma

Az V. Kacsoráról való

az mi életünk, első kut fejére.

II. *Másodszor*, az ezeközre, ki által azok az jók megízereztetnek minékünk.

III. *Harmadszor*, Azokra az jókra, kik által jutunk az életre.

Inimát az Sacramentomok arra valóok, hogy ezt az igét, vag' az igében való jókat, és annak kut fejét, mi előnkben vessék és támazízák, mint egy írot táblán, és ugyan láthatóvá tegyék, honnan Agoston az Sacramentomot láthatóiginek nevezi.

Vésem eszemben de magyarázd meg ezeket nyilván?

Szent Pál mind az hármat meg magyarázza *1. Cor. 1. v. 30.* mondván: *lőt minékünk az Iesus Christus Isteniöt bölcseségünk, igazságunk*

ságunk, Sentségünk és váltságunk, tehát ez csak az négy jó, ki nélkül szükösök vagyunk mi az örök életre, és csak az egy Iesus Christus ezköz az, az kibé mind az négyet megtalálhattyuk. De mind ezek függenek az Istentől vagy az Istennek kegyelméből.

Micsoda az bölcsesség?

Istennek igaz ismérleti, kire soha à Christus nélkül nem juthatunk, mint *Matth. ii. v. 26.* írván vagyon: *Senki nem ismeri az Atyát, hanem csak az fiu, és az kinek az fiu meg akarja jelenteni.*

Micsoda az igazság?

Az bűnnek megh bocsátása, vagy megfeneskedése, ki csak az Christuának vére hullásának érdeméért adattatik minékünk
bűt

Az Úr Vacsorájáról való

bűt által: mint irván vagyón.

Rom. 3. v. 24. 25. Megigazulük ingyen, Isten kegyelméből az Christus által lőt váltáságból, az bűnnek bocsátványának általa.

Micsoda az Sentség?

Az mi oh természetünknek meguyitása és felépítése, vagy az mi ugyanon születésünk, ki vagyó az testnek megöldökletében, és az igazságnak megheleztetésében, vagy az mint Szent David szól, az bűnnek elhagyásában és az jó cselekedetben, ez pedig különben nem lehet, hanem ha az Christus testében öltartatunk bé hit által, mint az öltvén az tőkében, Rom. 6. v. 5.

Micsoda az váltáság?

Az mi testünknek felátamázása

tása az utolsó napō, és lelkünkkel együvé való szerkeztetése, és minden ellenséginkrűl az legutolsóval, az halállal, egyetemben meg szabadítása és az örök országban való bé vitele, az mi Vrunk és idvőzítőnk által az igaz bíró Iesus Christus által, az hól az mint Esaiás mondgya *Capit. 25. v. 8.* el törli minden kőnhullatásunkat az mi szemekinkrűl.

Ertem hogy mind az négyre, és azoknak egy kűl fejére, az Atya Istennek kegyelmere és egyezközére, az Christusra igazit az ige: De mégb magyarázd meg à Sacramentomokat is hogybogy szolgáljak ezekre?

Peldából ezt nyilvánbba megérthettyűk, az ige vagy az igeret

Az Ur Vacsordiaról való

ret, az első időben vala ez. *Genes. 3. vers. 15.* Az asszonyi állatnak magva meg tőri az kígyónak fejét, ez mellé ada Isten áldozatot, ki nek vérének ki ontása igazitaná a jóvendő Christusnak áldozatgyára, ki leñe minékünk mind igasságunk, mind szentsegünk: Az másik időben Abrahamnak nyilvánban való ígéretet ada imezt: *Gen. 26. v. 4.* Az te magodban megh áldatnak minden Földnek nemzetségi, ki szintén annyit téssen, hogy az bölcseség és igazság és az szentseg lenne az Abrahamnak, igaz magzattyanban, ez mellé ada az környül metelkedést, *Gen. 17. v. 10.* és az Husveti Báránt, *Exod. 12. v. 3.* & deinceps. kikben azt az magot és
an-

annak áldozatjának érdemét,
mint egy írot táblán előnkké
vetné.

De mind ezeket, hogy jobbbá
meg értheifük. Tanuljuk meg,
hogy az Sacramentom, kit A-
goston mondála szerint, látha-
tó igének nevezünk, neminé-
mű hasonlatosságok által mind
az ISTEN KEGYELMét s-
mind az Christus testét, vérét,
s-mind az ő érdemével kerület
jókat, az igazságot, bölcseséget,
szentséget és várttságot, látha-
tóvá és neminé mű módon ta-
paztalhatóvá téfzi, mint az ke-
rezttségben, mikor az Atyának,
Fiúnak Szent Léleknek nevébé
lel az mosogatás, jelentetik az
gratia, vagy az Isten kegyelme,
ki-

Az Vr Vacsoráiról való

kitől tûg minden boldogságûk.
Az víz mellyel meg mosogad-
tatunk, elõnkben veti az Chri-
stus Iesus tisztító vérét: az mo-
sogatas, bûnûnknek el tõrlészet
és bocsánattyát, az tisztítás és
tisztaság, az Izsentséget vagy az
uyonnan születést, az el meri-
tés, az uyonnan születésnek egy-
gyik részét à *mortificatiot*, az víz-
bõl való fel vétel, az *vivificatiot*.
Igy kel à többirõl is gondolkod-
nank.

*Az Vy Testamentomban, tehát
hány Sacramentom vagyon?*

Csak kettõ és nõ tõb annál, à
keresztiség, melyben vízzel való
mosogatas vagyon, és az Vr Va-
csoráia, melyben étel ital va-
gyon.

*Micsoda különbség vagy
ez kétfő között?*

Mint hogy először születet-
nünk kel, és az után étellel itala-
lal tápláltatnunk. Így a kereszt-
ségben mutatatik meg, az mi
uyonnan való születésünk Chri-
stus által: Az vacsorában pe-
nig ugyan azon Christusnak tes-
tének, vérének általa való táp-
láltatásunk az örök életre.

*Lelki dolog és láthatatlan ez mind
kettő, mind az uyonnan születés
s mind az Christus testével, vé-
rével való tápláltatás, mi oka te-
hát, hogy ilyen testi állatok által
vix kenyér bor által adattatik
mi előttünkben?*

*Chrysofomus, erre szepen meg-
felel mondván: Ha mi test nélkül
valók*

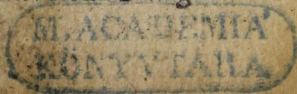
Az Vr Vacsorájáról.

valók volnánk. pusztá és testi állatok
neküladná Isten is ezeket mi nekünk
De miért hogy az testben óltattatot
bē lelkünk, az látható és testi dolgok
alat, láthatatlan és lelki állatokat ad.
De immár az többit el hagyván,
Izóllyunk az VR Vacsorájáról
ennek utánna.

AZ VR VACSO-
RAIAROL.

Micsoda az Vr Vacsorája?

Christus Iesustól szereztetet
szent cselekedet, melybē Isten-
nek igéjével a kenyér, es az bór,
Christus testevé, vérevé, ugy
szenteltetik, hogy valaki testi
száival észiazt az kenyeret, es
iszia az bort, ugyan azon lelki
száival, az az: igaz hitivel egye



az Christus testét, és igya az ő
vérét, ki mi érettünk függőt, és
ki omlot az kereszt fán, bűnünk-
nek bocsánatnyának bizonygá-
ra, és hitünknek erősítésére.

*Hány dolognak kel lenni az
Vt Vacsoráiban ?*

Négynek, miképpen minden
egyeb Sacramentomban.

1. Elteto állatnak.
2. Christus testének vérének.
3. Igének.
4. Cselekedetnek. Ez négy-
nek, ha valamelyik meg nem lé-
szen, nincs ott igaz vacsora.

I. AZ ELTETO AL- LATOKROL.

Enda elteto állatok v...

Az Úr Vacsorájáról.

VR Vacsorájában:

Kenyér és bor. Mert így ír-
nak az Euangelisták, *Matth. 26.*
v. 26. Mar. 14. v. 22. Luc. 22. v. 17.
Az étezőkának estvejen vevé a
Christus az kenyeret, vevé az
Pohárt: Szent Pal is *1. Cor. 11.*
v. 23. 24. 25. 26. *Az kenyér az kit*
meg segünk &c.

Miért tartjuk ezt ible sünkben?

Hogy négy fő tévelygést el-
távoztassunk.

Melyik az első?

Az Pápistaké, az kik az meg-
szenteles után, azt mondgyák,
hogy mind a kenyérnek, s mind
a bornak, csak az szine vagy sze-
mélye marad meg, az ó állattya-
val szokik Christus testvé es

Az Úr Vacsorájáról.

VR Vacsorájában:

Kenyér és bor. Mert így ír-
nak az Euangelisták, *Matth. 26.*
v. 26. Mar. 14. v. 22. Luc. 22. v. 17.
Az étkezésnek estvejen vevé a
Christus az kenyeret, vevé az
Pohárt: Szent Pal is *1. Cor. 11.*
v. 23. 24. 25. 26. *Az kenyér az kit*
meg segünk &c.

Miért tartjuk ezt iblesünkben?

Hogy négy fő tévelygést el-
távoztassunk.

Melyik az első?

Az Pápistaké, az kik az meg-
szenteles után, azt mondgyák,
hogy mind a kenyérnek, s mind
a bornak, csak az szine vagy sze-
mélye marad meg, az ó állattya-
val változik Christus testvé es

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black





